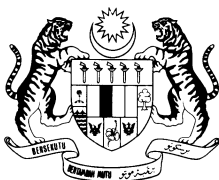

Jilid III
Bil. 46

Hari Jumaat
15hb November, 1985

PENYATA RASMI PARLIMEN

PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT
HOUSE OF REPRESENTATIVES

PARLIMEN KEENAM
Sixth Parliament

PENGGAL KETIGA
Third Session

KANDUNGANNYA

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 7261]

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan, 1986:

Jawatankuasa—

Jadual:

Maksud B. 13 [Ruangan 7303]

Maksud B. 14 hingga B. 16 [Ruangan 7334]

USUL-USUL

Anggaran Pembangunan, 1986:

Jawatankuasa—

Maksud P. 13 [Ruangan 7303]

Maksud P. 14 dan P. 16 [Ruangan 7334]

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KEENAM

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG KETIGA

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

- Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL, P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.
- Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan DATO' SERI DR MAHATHIR BIN MOHAMAD, S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J., D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M. (Kubang Pasu).
- „ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, DATO MUSA HITAM, S.P.M.J., S.S.I.J., S.P.M.S., D.U.N.M., S.P.N.S. (Panti).
- Yang Berhormat Menteri Kerjaraya, DATO' S. SAMY VELLU, S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungei Siput).
- „ Menteri Luar Negeri, Y.B.M. TENGKU DATO' AHMAD RITHAUDDEEN AL-HAJ BIN TENGKU ISMAIL, S.P.M.P., S.S.A.P., P.M.K. (Kota Bharu).
- „ Menteri Perdagangan dan Perindustrian, Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Ulu Kelantan).
- „ Menteri Pengangkutan, TAN SRI CHONG HON NYAN, P.S.M., D.G.S.M., J.M.N. (Batu Berendam).
- „ Menteri Perusahaan Utama, DATO' PAUL LEONG KHEE SEONG, D.P.C.M. (Taiping).
- „ Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK, P.N.B.S. (Kanowit).
- „ Menteri Perusahaan Awam, DATIN PADUKA RAFIDAH AZIZ, D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).
- „ Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATUK DR SULAIMAN BIN HAJI DAUD, P.N.B.S., J.B.S. (Santubong).
- „ Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, DATUK SERI SANUSI BIN JUNID, D.S.D.K., D.G.S.M., S.M.K. (Jerlun-Langkawi).
- „ Menteri Pelajaran, DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).
- „ Menteri Penerangan, DATO' RAIS YATIM, D.S.N.S. (Jelebu).
- „ Menteri Buruh, DATO' MAK HON KAM, D.P.M.P., J.M.N. (Tanjong Malim).

- Yang Berhormat Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATUK SERI MOHD. ADIB BIN HAJI MOHD. ADAM, D.G.S.M. (Alor Gajah).
- „ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, DATUK AMAR STEPHEN YONG KUET TZE, D.A., P.N.B.S. (Padawan).
- „ Menteri Kesihatan, DATO CHIN HON NGIAN, D.S.I.J., S.M.J. (Rengam).
- „ Menteri Wilayah Persekutuan, DATO SHAHRIR BIN ABDUL SAMAD, D.P.M.J., P.I.S. (Johor Bahru).
- „ Menteri Pertanian, TUAN ANWAR BIN HAJI IBRAHIM (Permatang Pauh).
- „ Menteri Kehakiman dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATUK DR JAMES P. ONGKILI, S.P.D.K., D.I.M.P. (Tuaran).
- „ Menteri Kebajikan Masyarakat, DATO' ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, D.P.M.S., S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor).
- „ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO MOHAMED KHALIL BIN YAAKOB, D.S.A.P., J.S.M. (Maran).
- „ Menteri Kewangan, TUAN DAIM ZAINUDDIN (Kuala Muda).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, DATO' CHAN SIANG SUN, D.I.M.P., J.S.M., A.M.N., P.J.K., J.P. (Bentong).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, DR GOH CHENG TEIK (Nibong Tebal).
- „ Timbalan Menteri Kesihatan, DATO' K. PATHMANABAN, D.S.N.S., K.M.N. (Telok Kemang).
- „ Timbalan Menteri Buruh, DATO' HAJI ZAKARIA BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.P.M.T., K.M.N., P.J.K. (Besut).
- „ Timbalan Menteri Buruh, DATUK WILLIAM LYE CHEE HIEN, P.G.D.K. (Gaya).
- „ Timbalan Menteri Pelajaran, TUAN BUJANG BIN HAJI ULIS (Simunjan).
- „ Timbalan Menteri Pertahanan, DATO ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, D.S.A.P., J.M.N. (Paloh).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, TUAN LUHAT WAN (Baram).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN MOHD. KASSIM BIN AHMED (Machang).
- „ Timbalan Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan, DATIN PADUKA CHOW POH KHENG *alias* ROSEMARY CHONG, D.P.M.S. (Ulu Langat).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, PUAN SHARIFAH DORAH BINTI DATO' SYED MOHAMMED, S.M.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Semerah).

Yang Berhormat Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, TUAN MUHYIDDIN BIN HAJI MOHD. YASSIN, S.M.J., P.I.S., B.S.I. (Pagoh).

„ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN S. SUBRAMANIAM, D.S.N.S., S.M.T. (Segamat).

„ Timbalan Menteri Kewangan, DATO DR TAN TIONG HONG, D.S.A.P. (Raub).

„ Timbalan Menteri Pengangkutan, PUAN HAJAH RAHMAH BINTI OTHMAN, J.S.M., S.M.S., A.M.N., P.J.K. (Selayang).

„ Timbalan Menteri Kewangan, DATO SABBARUDDIN CHIK, D.S.A.P., S.M.S. (Temerloh).

„ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, PUAN NAPSIAH BINTI OMAR (Kuala Pilah).

„ Timbalan Menteri Luar Negeri, TUAN ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, A.M.K. (Kulim-Bandar Baru).

„ Timbalan Menteri Dalam Negeri, TUAN RADZI BIN SHEIKH AHMAD D.P.M.P. (Kangar).

„ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' OO GIN SUN, D.S.D.K., S.D.K., A.M.K., J.P. (Alor Setar).

„ Timbalan Menteri Wilayah Persekutuan, TUAN AHMAD SHAH BIN DATUK HUSSEIN TAMBAKAU, B.S.K. (Keningau).

„ Timbalan Menteri Kerjaraya, TUAN ZAINAL ABIDIN BIN ZIN, D.P.M.P., P.M.P. (Bagan Serai).

„ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, TUAN MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, A.M.P., A.M.K. (Hilir Perak).

„ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN HAJI ABDUL RAHIM BIN ABU BAKAR, S.M.P., A.M.N. (Kuantan).

„ Timbalan Menteri Pelajaran, DATO DR LING LIONG SIK, D.P.M.P. (Mata Kuching).

„ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO LEE KIM SAI, D.P.M.S., P.P.N. (Ulu Selangor).

„ Timbalan Menteri Perusahaan Awam, TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHJ (Batu Pahat).

„ Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar, TUAN ABDILLAH BIN HAJI ABDUL HAMID (Silam).

„ Timbalan Yang di-Pertua, DR ABDUL HAMID BIN PAWANTEH (Arau).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, P.B.S. (Sarikei).

„ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebajikan Masyarakat, TUAN JAWAN ANAK EMPALING, K.M.N. (Rajang).

Yang Berhormat Setiausaha Parlimen Kementerian Perusahaan Awam, TUAN
HUSSEIN BIN MAHMUD (Tanah Merah).

- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Tenaga, Telekom dan Pos,
TUAN AU HOW CHEONG, K.M.N., A.M.P. (Telok Anson).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan
Luar Bandar, TUAN MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI,
A.M.P. (Gerik).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Belia dan
Sukan, TUAN AWANG BIN JABAR, A.M.N., P.J.K. (Dungun).
- „ Setiausaha Parlimen Jabatan Perdana Menteri, TUAN
MUSTAFA BIN MOHAMMAD, S.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I. (Sri
Gading).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, TUAN YEOH POH
SAN (Petaling).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan
Kemajuan Wilayah, TUAN HAJI DUSUKI BIN HAJI AHMAD
(Tumpat).
- „ TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).
- „ TUAN ABDUL GHANI BIN MISBAH, P.P.N., B.S.K., A.S.D.K.
(Kinabatangan).
- „ DATO ABDUL MANAN BIN OTHMAN, D.P.M.T., P.P.T. (Kuala
Terengganu).
- „ TUAN ABDUL RAHMAN BIN SULIMAN (Parit Buntar).
- „ DATUK PATINGGI HAJI ABDUL TAIB BIN MAHMUD, D.P., D.A.,
S.P.M.J., P.G.D.K. (Samarahan).
- „ DATUK HAJI ABU BAKAR BIN UMAR, D.S.K.D., S.D.K. (Kota
Setar).
- „ TUAN HAJI AFFANDY BIN TUN HAJI MOHD. FUAD STEPHENS
(Marudu).
- „ TUAN AHMED HAMBAL BIN YEOP MAJLIS, P.P.T. (Parit).
- „ TAN SRI DATIN PADUKA HAJJAH AISHAH BINTI HAJI ABDUL
GHANI, P.M.N., D.P.M.S., J.M.N. (Kuala Langat).
- „ DATUK ALFRED JABU ANAK NUMPANG, P.N.B.S., K.M.N.
(Betong).
- „ TUAN ALIAS BIN MD. ALI, P.J.K. (Ulu Terengganu).
- „ TUAN ANDREW JANGGI MUYANG (Lubok Antu).
- „ TUAN HAJI AZHARUL ABIDIN BIN HAJI ABDUL RAHIM, A.M.P.
(Batang Padang).
- „ TUAN BAHARI BIN HARON (Labis).
- „ TUAN BAHAROM BIN HAJI BAKAR (Padang Terap).
- „ TUAN BAN HON KEONG (Batu Gajah).

Yang Berhormat DR GEORGE CHAN HONG NAM (Lambir).

- „ TUAN CHAN KOK KIT (Sungai Besi).
- „ DR CHEN MAN HIN (Seremban).
- „ DATO MICHAEL CHEN WING SUM, D.P.M.S. (Beruas).
- „ TUAN PETER CHIN GAN OON, P.M.P. (Ipoh).
- „ DATUK CLARENCE E. MANSUL, P.G.D.K. (Penampang).
- „ DATUK EDMUND LANGGU ANAK SAGA, P.N.B.S., P.B.S. (Saratok).
- „ DATUK EDWIN ANAK TANGKUN, P.N.B.S., P.B.S., A.B.S. (Batang Lupa).
- „ TUAN FUNG KET WING (Sandakan).
- „ TUAN NEWMAN GABAN (Bandau).
- „ TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).
- „ TUAN V. GOVINDARAJ, A.M.N., P.J.K. (Pelabuhan Kelang).
- „ DATUK HARRIS BIN MOHD. SALLEH, S.P.D.K., S.P.M.J. (Ulu Padas).
- „ TUAN HASSAN BIN HAJI MOHAMED, K.M.N., A.M.N. (Rantau Panjang).
- „ TUAN HASSAN ALBAN BIN HAJI SANDUKONG, J.P. (Labuk Sugut).
- „ DATO DR HEE TIEN LAI, D.S.I.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I., J.P. (Ayer Hitam).
- „ TUAN IBRAHIM AZMI BIN HASSAN (Kuala Nerus).
- „ TUAN ISMAIL BIN ARSHAD, A.M.K. (Jerai).
- „ TUAN ISMAIL *alias* MANSOR BIN SAID, A.M.N. (Kemaman).
- „ DATO JAMALUDDIN BIN HAJI SUHAIMI, D.P.M.S., A.M.N., P.J.K. (Sabak Bernam).
- „ TUAN JUSTINE ANAK JINGGUT (Ulu Rajang).
- „ TUAN KADOH BIN AGUNDONG (Ulu Padas).
- „ DATO' SERI HAJI KAMARUDDIN BIN HAJI MOHD. ISA, S.P.M.P., K.M.N., J.P. (Larut).
- „ TUAN KAN YAU FA, A.S.D.K. (Tawau).
- „ TUAN KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN KHADRI BIN SABRAN (Tenggaroh).
- „ TUAN MARK KODING (Kinabalu).
- „ DR KOH TSU KOON (Tanjong).
- „ DATO LEE BOON PENG, D.S.N.S., A.M.N., P.J.K., J.P. (Mantin).
- „ TUAN LEE LAM THYE (Kuala Lumpur Bandar).
- „ DR LEO MICHAEL TOYAD (Mukah).

- Yang Berhormat DATUK LEONARD LINGGI ANAK JUGAH, P.N.B.S., P.B.S. (Kapit).
- „ DATO LEW SIP HON, D.P.M.S., J.M.N. (Shah Alam).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Kota Melaka).
- „ TUAN LIM LIANG SENG, P.P.T. (Kinta).
- „ TUAN LING SIE MING (Sibu).
- „ TUAN MAMAT GHAZALEE BIN ABDUL RAHMAN, S.M.T., P.J.K. (Ulu Nerus).
- „ DATO' HAJI MOHAMED BIN HAJI ALI, D.J.M.K., K.M.N., A.M.N., P.B. (Nilam Puri).
- „ TUAN MOHAMED AMIN BIN HAJI DAUD, A.M.N. (Pekan).
- „ DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.S.I.J., P.N.B.S., K.M.N. (Pulai).
- „ TUAN MOHAMED RAZLAN BIN HAJI ABDUL HAMID, P.P.N., P.P.T. (Matang).
- „ DATO HAJI MOHAMED SUHAIMI BIN DATO HAJI KAMARUDDIN, D.P.M.S., A.M.N. (Sepang).
- „ DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM, D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah).
- „ TUAN MOHAMMAD IDRIS BIN MOHAMMAD BASRI (Setapak).
- „ DATO MOHAMMAD YAHYA BIN LAMPONG, A.S.D.K. (Kota Belud).
- „ TUAN MOHAMMED YUSSOF BIN HAJI YAKOB (Hilir Padas).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZAIN BIN ABDULLAH, S.M.K. (Bachok).
- „ TUAN MOKHTARAM BIN RABIDIN, A.M.N., P.P.N., P.I.S. (Pontian).
- „ TAN SRI HAJI MUHAMMAD GHAZALI BIN SHAFIE, P.M.N., S.S.A.P., S.I.M.P., S.P.D.K. (Lipis).
- „ TUAN MUTANG TAGAL (Bukit Mas).
- „ DATO DR NEO YEE PAN, S.P.M.J., B.S.I. (Muar).
- „ TUAN NG CHENG KUAI (Lumut).
- „ DATO' HAJI NGAH BIN HAJI ABDUL RAHMAN, S.P.M.J., S.S.I.J., P.I.S., B.S.I., A.M.N., J.P. (Ledang).
- „ TUAN HAJI NIK ABDUL AZIZ BIN NIK MAT, K.M.N., J.P. (Pengkalan Chepa).
- „ DATO' DR NIK HUSSAIN BIN ABDUL RAHMAN, D.P.M.K., K.M.N. (Kuala Krai).
- „ TUAN OMAR BIN ABDULLAH (Tampin).
- „ TUAN OTHMAN BIN ABDUL (Ulu Muda).
- „ DATUK PENGIRAN OTHMAN BIN HAJI PENGIRAN RAUF, P.G.D.K., A.D.K. (Kimanis).

Yang Berhormat TUAN PATRICK ANEK UREN (Mas Gading).

„ TUAN QUAH WEE LIAM, P.I.S., B.S.I. (Kluang).

„ TUAN RICHARD DAMPENG ANAK LAKI (Serian).

„ DATO' HAJI SAIDIN BIN HAJI MAT PIAH, D.P.M.P., P.M.P., A.M.N.,
P.J.K. (Padang Rengas).

„ TUAN SEOW HUN KHIM (Bukit Mertajam).

„ TUAN HAJI SEROJI BIN HAJI HARON, A.M.N., P.P.N., B.K.M.
(Baling).

„ TUAN SHAMSURI BIN MD. SALLEH, A.M.N., P.K.T., J.P. (Balik
Pulau).

„ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).

„ TUAN TAN KOON SWAN, A.M.P., J.P. (Damansara).

„ TUAN TAN KOK HOOI (Padang Serai).

„ DR TAN SENG GIAW (Kepong).

„ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).

„ TUAN TING LING KIEW (Bintulu).

„ WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMAD (Jerantut).

„ WAN IBRAHIM BIN WAN ABDULLAH (Pasir Mas).

„ TUAN HAJI WAN MOHD. NAJIB BIN WAN MOHAMAD (Pasir
Puteh).

„ WAN ZAINAB BINTI M.A. BAKAR, A.M.N., P.J.K. (Sungai Petani).

„ TUAN YAHYA BIN HAJI ZAKARIA, P.P.T. (Bagan Datok).

„ TUAN YEW FOO WENG (Menglembu).

„ DATIN PADUKA HAJJAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S.,
K.M.N. (Tanjong Karang).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Datuk Azizul Rahman bin Abdul Aziz.

Ketua Penolong Setiausaha: Haji Mohd. Salleh bin Abu Bakar.

Penolong Setiausaha: Ghazali bin Haji Abdul Hamid.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Ketua Penyunting: Yahya Manap.

Penyunting Kanan: P. B. Menon.

Penyunting Kanan: Haji Osman bin Sidik.

Penolong Penyunting: N. Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Amran bin Ahmad.

Pemberita-pemberita:

Haji Abdul Rahman bin Haji Abu Samah.

Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Juliah binti Awam.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Hassan.

Shamsiah binti Mohd. Yusof.

Hajjah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim.

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

Jumaat, 15hb November, 1985

Mesyuarat dimulakan pada pukul 3.00 petang

DOA

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-
pergerusikan Mesyuarat*)

**JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN**

**PENGUNAAN NOMBOR
PENDAFTARAN KENDERAAN**

1. Tuan Yahya bin Haji Zakaria minta Menteri Pengangkutan menerangkan bahawa banyak kejadian kehilangan kenderaan seperti kereta dan motosikal akibat sistem penggunaan nombor pendaftaran kenderaan yang statik walaupun kenderaan tersebut bertukar tangan, adakah Kerajaan bercadang untuk memberikan nombor pendaftaran kenderaan bermotor secara berkomputer yang akan berubah apabila ada transaksi kenderaan tersebut.

Timbalan Menteri Pengangkutan (Puan Hajjah Rahmah binti Othman): Tuan Yang di-Pertua, kehilangan kenderaan motor seperti kereta dan motosikal yang kerap dilaporkan berlaku bukanlah disebabkan oleh sistem penggunaan nombor pendaftaran kenderaan motor yang statik. Sebenarnya, selepas laporan kehilangan sesebuah kenderaan motor telah dibuat, pihak Polis akan memaklumkan kepada Jabatan Pengangkutan Jalan mengenainya dan seterusnya Jabatan tersebut akan memasukkan butir-butir kenderaan

motor berkenaan dalam senarai hitam. Jika Jabatan Pengangkutan Jalan menerima permohonan oleh pihak yang berkenaan untuk menukar hakmilik kenderaan motor yang disenarai hitamkan itu, pihak Jabatan tersebut boleh menolak permohonan tukar hakmilik berkaitan dan mengambil tindakan dengan sewajarnya.

Walau bagaimanapun, memang terdapat kes-kes kehilangan kenderaan motor yang kemudiannya kenderaan tersebut telah bertukar hakmilik. Ini adalah disebabkan oleh sistem penyimpanan rekod kenderaan secara manual yang sukar dikemaskinikan serta terdedah kepada pertukaran hakmilik secara haram oleh pihak-pihak yang tidak bertanggungjawab. Kelemahan ini akan dapat diatasi apabila sistem rekod berkomputer di Jabatan Pengangkutan Jalan dapat dilaksanakan sepenuhnya.

Pihak Kerajaan belum bercadang untuk memberikan nombor pendaftaran kenderaan motor secara berkomputer yang akan berubah apabila ada transaksi kenderaan berkenaan.

Tuan Yahya bin Haji Zakaria: Tuan Yang di-Pertua, saya suka bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, dalam jawapannya sebentar tadi beliau menyatakan memang terdapat kehilangan kenderaan motor dan sebagainya. Dapatkah Yang Berhormat Timbalan Menteri

menyatakan sejauh ini jumlahnya berapa banyakkah perkara itu berlaku.

Soalan yang kedua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar bahawa banyak juga kereta-kereta kita yang di Malaysia ini yang dibawa sama ada secara haram dan sebagainya ke luar negeri seperti di Thailand yang kebanyakannya berlaku dan ini menyebabkan tuan-tuan punya kereta tidak dapat mengesan keretanya yang hilang.

Timbalan Yang di-Pertua: Mungkin butir-butir berkenaan ada di bawah jagaan Kementerian Dalam Negeri, tetapi sekiranya Yang Berhormat ada, Yang Berhormat boleh menjawab.

Puan Hajjah Rahmah binti Othman: Soalan yang kedua, Tuan Yang di-Pertua, saya tidak dapat menyatakan di sini kerana tidak ada butiran yang dibawa tetapi soalan yang pertama saya ada angkanya iaitu 54 buah kes.

BUAH-BUAHAN TEMPATAN— NILAI PENDAPATAN

2. Tuan Abdul Rahman bin Suliman minta Menteri Pertanian menyatakan:

- (a) berapakah jumlah nilai pendapatan Negara Kasar yang diperolehi melalui hasil buah-buahan tempatan seperti durian, rambutan, cempedak, mampelam, tembikai, belimbing, pisang, manggis dan lain-lain lagi bagi tahun 1984 dan 1985 sehingga akhir September;
- (b) apakah galakan-galakan istimewa dari pihak Kerajaan kepada mereka yang berminat untuk menanam atau mengusahakan dusun-dusun buah-buahan tempatan sama ada dari segi tanaman baru, pemuliharaan dan juga pemasaran; dan

- (c) sejauh manakah seruan Kerajaan kepada rakyat untuk memakan buah-buahan tempatan telah mencapai kejayaan.

Timbalan Menteri Pertanian (Tuan Luhut Wan): Tuan Yang di-Pertua,

- (a) Berasaskan kepada luas kawasan setara (crop equivalent) yang ditanam, pengeluaran bagi 15 jenis buah-buahan terpilih adalah dianggarkan berjumlah 826,939 tan metrik bagi tahun 1984 dan 508,197 tan metrik bagi tahun 1985. Berasaskan kepada purata harga peringkat ladang bagi tahun 1984 dan anggaran harga peringkat ladang bagi tahun 1985 nilai buah-buahan yang dikeluarkan dianggarkan \$609.4 juta bagi tahun 1984 dan \$696.5 juta bagi tahun 1985.
- (b) Kementerian Pertanian melalui Jabatan Pertanian sedang melaksanakan Skim Galakan Buah-buahan di mana petani-petani dibekalkan dengan anak-anak pokok buah-buahan yang bermutu tinggi dengan mengenakan harga \$1.00 sepokok sahaja. Selain daripada itu petani-petani juga diberi latihan dan tunjuk ajar mengenai perusahaan buah-buahan melalui perkhidmatan pengembangan Jabatan Pertanian.

Dari segi pemasaran pula FAMA sentiasa memberi pertolongan dan panduan seperti menyediakan maklumat pasaran tentang harga, permintaan dan prospek pasaran di dalam dan di luar negeri, menjalankan kempen-kempen galakan supaya pengguna-pengguna lebih menyedari dan memakan buah-buahan tempatan dan seterusnya mencari luang-luang pasaran di dalam dan di luar negeri.

Jawapan kepada (c), salah satu petunjuk yang boleh mengukur sejauh mana seruan Kerajaan kepada rakyat untuk makan buah-buahan tempatan telah mencapai kejayaan adalah melalui peningkatan di dalam penggunaan per kapita buah-buahan tempatan. Berdasarkan kepada sumber-sumber yang didapati oleh Kementerian Pertanian dan juga kajian penyelidikan FAMA, didapati kadar penggunaan per kapita buah-buahan tempatan telah bertambah. Bagi tempoh tahun 1973 hingga 1982, purata kadar pertumbuhan penggunaan per kapita bagi keseluruhan sepuluh jenis buah-buahan tempatan yang disukai ramai ialah sebanyak 35%. Sebagai contoh, kadar pertumbuhan bagi buah-buahan tertentu seperti manggis ialah sebanyak 14.9%, duku 57.8%, pisang 51.4% dan mempelam 39%.

Tuan Abdul Rahman bin Suliman: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi menyatakan bahawa skim galakan benih diberikan kepada mereka yang berhasrat untuk menanam pokok-pokok buah-buahan tempatan. Saya ingin tahu daripada Yang Berhormat adakah Yang Berhormat sedar bahawa walaupun ada skim galakan ini tetapi masih terdapat rungutan daripada penanam-penanam pokok buah-buahan tempatan terutamanya dari segi benih pokok mempelam adalah tidak mencukupi dan selalu berkurangan.

Yang kedua, saya ingin tahu daripada Yang Berhormat, kita dapati bahawa buah durian mendapat pasaran yang sangat baik di Singapura tetapi buah-buahan ini sebenarnya datangnya daripada negara jiran kita iaitu Thailand. Jadi apa langkah-langkah kerana mereka hanya melalui negara kita, langkah-langkah untuk menggalakkan durian kita lebih laku di negara Singapura kerana kemungkinannya apabila citarasa

rakyat Singapura kepada buah durian Thailand ini sudah disemai di dalam sikap orang-orang Singapura maka kemungkinannya durian Malaysia tidak akan menjadi saingan lagi kepada durian Thailand di pasaran Singapura.

Yang ketiganya, saya ingin tahu daripada Yang Berhormat Menteri sejauh mana pengenalan ataupun memperkenalkan buah-buahan negara kita ke negara-negara asing, umpamanya saya difahamkan bahawa di negara Jepun buah manggis adalah mendapat harga yang mahal tetapi mengapa kita tidak menggalakkan penanaman pokok manggis?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang di-Pertua, mengenai soalan yang pertama tadi iaitu kekurangan benih pokok mempelam, ini tentulah oleh kerana sekarang di negara kita ini banyak petani-petani yang membuat secara estet terutamanya di Negeri Kedah oleh kerana di negeri itu didapati tanaman ini sangat baik tumbuhannya di situ dan masalah ini kita sedar dan pihak Jabatan Pertanian sekarang mencari daya usaha bagaimana memperluaskan semaian-semaian ataupun supaya bibit-bibit yang dikehendaki ini dapat mencukupi.

Yang kedua mengenai buah durian, bagaimana yang telah pun dijelaskan oleh pihak Yang Berhormat itu pada ketika ini yang sebenarnya kalau kita bandingkan mutu durian kita dengan mutu durian negeri Thailand durian kita lebih sedap lagi daripada Negeri Thailand, itu sebabnya bila musim durian kita dapati mahal belaka harga durian-durian oleh kerana begitu laku bukan laku di sini sahaja bahkan di Singapura, di luar negeri pun laku durian kita. Jadi saya tidak bersetuju dengan kenyataan Ahli Yang Berhormat mengatakan pada satu ketika mungkin durian kita tidak dapat bersaing dengan durian Negeri

Thailand tetapi sebenarnya durian kita ini lebih baik manis daripada durian Negeri Thailand.

Mengenai buah-buah manggis, ketika ini belum lagi kita dapat mengesyorkan supaya tanaman pokok manggis diperluaskan lebih besar lagi pada masa sekarang tetapi kita sentiasa menyelidik jikalau betul ada market yang begitu menggalakkan di Negeri Jepun sebagaimana yang telah pun dijelaskan oleh Ahli Yang Berhormat itu kita akan mengambil tindakan.

Tuan Ibrahim Azmi bin Hassan: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertanian. Tanaman-tanaman yang telah diusahakan oleh pihak Kementerian iaitu didapati tanaman-tanaman yang sedia ada seperti durian dan duku sepertimana yang telah disebutkan tetapi tanaman-tanaman jenis baru seperti anggur, mata kucing, salak dan sebagainya. Adakah pihak Kementerian ada membuat rangka-rangka atau kajian-kajian supaya tanaman-tanaman yang tidak ada di negara kita ini supaya dikembangkan dan supaya diadakan. Adakah ini pernah diusahakan ataupun belum, itu soalan yang pertama.

Yang kedua-durian. Didapati durian daripada Negeri Filipina dibuat isinya itu dimasukkan tin, ditinkan iaitu dibuat seperti sardines dan dihantar dijual ke luar-luar negeri didapati banyak di negara-negara di Timur Tengah, maka durian-durian dalam tin boleh dikatakan tidak mencukupi dan amat mendapat sambutan. Oleh itu adakah pihak Kementerian Pertanian ada hubungan dengan Kementerian Perdagangan dan Perindustrian untuk membuat satu perusahaan ini untuk menggalakkan durian-durian ini ditinkan supaya dapat dikembangkan bukan hanya setakat di negara kita bahkan boleh kita memanfaatkan dijual ke negara-negara yang lain.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang di-Pertua, pihak MARDI ada cuba sedang membuat mengeksperimen tentang anggur tetapi kita tidak dapat memberi jawapan yang tepat tentang perkara ini oleh kerana keadaan cuaca di negara kita ini berlainan sekali dengan negara yang mengeluarkan buah anggur. Jadi pada ketika ini kita terpaksa mengimport buah-buah ini masuk ke negara kita.

Mengenai durian yang ditinkan oleh pihak kita untuk dieksport kepada negara lain sebagaimana yang disyorkan oleh pihak Yang Berhormat tadi, ini satu cadangan yang sangat membina. Jadi pihak Kementerian akan mengambil perhatian terhadap syor Yang Berhormat itu jika didapati ini betul menguntungkan, kita akan memberi galakan kepada pihak peniaga-peniaga tempatan supaya mengambil bahagian dalam kilang yang tersebut.

Tuan Chan Kok Kit: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri memberitahu jenis buah-buahan tempatan yang dieksport serta ditinkan?

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang di-Pertua, saya minta supaya senarai jenis buah-buahan ini akan diberikan kepada Yang Berhormat itu secara bertulis kerana jenis buah-buahan yang dieksport ini banyak sangat.

Timbalan Yang di-Pertua: Baiklah.

Yang Berhormat Tuan Haji Seroji bin Haji Haron.

(Soalan No. 3 Y.B. Tuan Haji Seroji bin Haji Haron tidak hadir)

SKIM PEMASANGAN ALIRAN ELEKTRIK LUAR BANDAR

4. Tuan Richard Damping Laki minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan jumlah wang

dibelanjakan untuk Sekim Pemasangan Aliran Elektrik Luar Bandar untuk penjana kuasa bagi rumah panjang di Sarawak dan adakah Kerajaan ingin menambah peruntukan dan pembahagian penjana kuasa mengikut daerah-daerah.

Timbalan Menteri Tenaga, Pos dan Telekom (Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, jumlah peruntukan yang telah dibelanjakan oleh Kerajaan Persekutuan bagi melaksanakan skim bekalan elektrik ke luar-luar bandar termasuk bekalan elektrik ke rumah-rumah panjang di Sarawak dalam tempoh Rancangan Malaysia Keempat ini ialah sebanyak \$79,306,189. Kira-kira \$15,306,189 sahaja dari jumlah ini ialah untuk bekalan elektrik ke rumah-rumah panjang. Dalam hal ini adalah menjadi hasrat Kerajaan untuk mempergiatkan lagi pembahagian bekalan elektrik ini supaya lebih ramai lagi penduduk-penduduk luar bandar dan pendalaman di negeri Sarawak akan dapat menikmati kemudahan ini di masa-masa depan.

Tuan Justine Anak Jinggut: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Adakah benar bahawa ada terdapat generator-generator yang diberi kepada rumah-rumah panjang itu didapati second-hand dan jika benar apakah langkah-langkah yang diambil oleh Kementerian.

Yang kedua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar bahawa ada didapati kadang-kadang budget atau peruntukan yang diberi kepada rumah panjang hanya mengambil kira kos generator tanpa mengambil kira wiring cost dan ada terdapat satu rumah panjang di kawasan saya, rumah itu di Sungai Balih, Bahagian Ke-7 Sarawak yang diberi generator pada tahun ini dan

sampai sekarang tidak ada apa-apa peruntukan untuk wiring diberikan kepada rumah panjang yang tersebut.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, Kementerian saya tidak sedar bahawa ada generetor diberikan itu merupakan generator second-hand. Walau bagaimanapun, kita akan buat siasatan sama ada sebenarnya, tetapi mengikut pengetahuan Kementerian tidak ada.

Satu lagi bahagian kedua soalan itu berkehendakkan agak maklumat yang detail dan saya mohon supaya menjawabnya secara bertulis.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Yang di-Pertua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar bahawa di negeri Sarawak, nisbah jumlah penduduk di Sarawak itu yang boleh menikmati bekalan elektrik adalah terlalu rendah jika dibandingkan dengan kawasan-kawasan lain di negara kita. Jika ya, suka hati saya tadi mendengar Yang Berhormat Timbalan Menteri mengumumkan bahawa pihak Kerajaan akan bergiat untuk meningkatkan perkhidmatan itu. Apakah langkah-langkah akan diambil secara terperinci jikalau boleh akan diambil oleh pihak Kerajaan supaya memastikan nisbah penduduk-penduduk Sarawak itu boleh menikmati bekalan elektrik ditingkatkan.

Yang ketiga, oleh kerana Sarawak adalah sebuah negeri yang besar dengan 5,000 buah kampung-kampung yang disenaraikan di seluruh negeri itu adalah susah untuk membekalkan elektrik cara-cara yang biasa iaitu elektrik dengan talian dan sebagainya.

Soalan saya ke empat, ialah sama ada pihak Kerajaan boleh menimbangkan untuk menjalankan siasatan supaya menentukan kemungkinan untuk membekalkan elektrik secara tenaga solar oleh

kerana rumah panjang ada atap rumah yang besar dengan mata hari condong yang banyak di Sarawak.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, memang Kerajaan sedar bahawa nisbah penduduk yang mendapat bekalan elektrik di Sarawak kurang kalau dibandingkan dengan tempat lain. Kesedaran ini juga dikuatkan dengan kefahaman bahawa keadaan pertaburan kependudukan di Sarawak sebegitu rupa dan akan memakan belanja yang banyak dan perancangan lebih konkrit untuk memenuhi kehendak-kehendak ini. Walau bagaimanapun, cara-cara yang ditanyakan itu ialah membanyakkan lagi peruntukan dan membanyakkan lagi transmission dan ini akan memakan masa sebagaimana saya katakan tadi dan memakan belanja yang banyak. Walau bagaimanapun, sebagai jawapan yang pertama tadi hasrat Kerajaan untuk membanyakkan lagi usaha-usaha ini dan insya Allah akhir-akhirnya akan dapatlah kesemua; kalau tidak kesemua sebahagian besar daripada penduduk Sarawak akan dapat bekalan elektrik.

Tentang bekalan solar, sekarang ini sebenarnya Kementerian sedang mengkaji (experimental) bekalan solar kepada kampung-kampung pendalaman, kalau tidak silap saya 4 atau 5 buah kampung pada waktu ini. Yang nyata pada permulaan ini ialah harga kos itu terlalu tinggi, umpamanya, kurang lebih satu rumah yang mengeluarkan kuasa elektrik untuk dua valve dan satu radio memakan lebih kurang \$4,000. Kalau ini dikali-kalikan tentulah terlalu besar. Sementara ini itulah yang dibuat kajian sebagai experiment tetapi kalau hendak lebih besar daripada itu barangkali itu satu kajian yang lain juga.

BERITA HARIAN (PRIME NEWS)

5. Tuan Justine anak Temenggong Jinggut minta Menteri Penerangan menyatakan adakah beliau sedar bahawa waktu Berita Harian (Prime News) berita mengenai Sarawak dan Sabah tidaklah begitu banyak; apakah sebab-sebabnya.

Timbalan Menteri Penerangan (Dato' Chan Siang Sun): Tuan Yang di-Pertua, Berita Perdana Radio yang disiarkan 5 hari seminggu memuatkan laporan suara dari Sabah dan Sarawak tiap-tiap hari. Ini selain daripada berita dari kedua-dua buah negeri yang disiarkan dalam Warta Berita lain yang ke udara pada masa-masa tertentu 24 jam sehari.

Di TV pula liputan bergambar untuk Sabah dan Sarawak adalah lebih kerap jika dibandingkan dengan negeri-negeri lain. Misalnya, dari bulan Julai hingga September tahun ini bilangan liputan bergambar untuk Sabah ialah 25 kali dan untuk Sarawak 26 kali. Kebanyakan liputan dihantar menerusi setellite, itu bermakna peristiwa yang berlaku pada hari yang sama disiarkan pada hari yang sama juga. Ini tidak termasuk liputan rancangan Peristiwa dan rancangan-rancangan khas seperti rancangan integrasi nasional.

Bahan berita tanpa filem untuk kedua-dua buah negeri itu boleh dikatakan disiarkan dalam Berita TV tiap-tiap hari. Jabatan Penyiaran sedang melaksanakan projek bertujuan menambahkan liputan berita bergambar daripada seluruh negara termasuk Sabah dan Sarawak. Ini adalah dengan menambah peralatan seperti kamera elektronik, liputan berita (ENG machine), alat perakam dan lain-lain serta penempatan Pemberita-pemberita di kawasan-kawasan. Dengan langkah-langkah yang diambil ini Kementerian saya berharap dapat memberi lebih

liputan berita bergambar dan berita am kepada semua negeri-negeri termasuk Sabah dan Sarawak.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Yang di-Pertua, memandangkan peranan yang penting ini dimainkan oleh mass media untuk menunjukkan integrasi nasional, bolehkah yang Berhormat Timbalan Menteri menjelaskan kepada Dewan yang mulia ini, apakah target yang tertentu telah dijadualkan oleh Kementeriananya supaya memasukkan isi kandungan yang lebih banyak tentang berita daripada Sabah dan Sarawak supaya rakyat Malaysia, abang-adik kita dari Semenanjung Malaysia juga mendapat tahu apa yang berlaku di Sabah dan di Sarawak.

Yang kedua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar bahawa Pemberita-pemberita ataupun News Reader, dengan izin, kadangkala membuat kesalahan apabila mengatakan nama Menteri-menteri dari Sarawak ataupun Ahli-ahli Yang Berhormat dari Dewan ini. Ada dua tiga kali saya dengar nama Ling Sie Ming, Ahli dari Sibuan disiarkan tetapi gambar Ahli dari Lambir pula yang ditunjukkan, disiarkan. Inilah satu kesalahan yang tidak diingini. Apakah program latihan akan diberi kepada pihak yang berkenaan supaya kesalahan ini akan dicegahkan?

Dato' Chan Siang Sun: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan yang pertama berkenaan dengan target bilakah kita dapat mengadakan lebih program-program supaya integrasi nasional boleh dapat dicapai. Untuk keadaan sekarang apa yang telah saya sampaikan melalui jawapan pokok tadi, dari segi Berita sudah meliputi beberapa aspek yang kita dapat menggalakkan dari segi integrasi nasional atau negeri-negeri di Semenanjung dan selain daripada itu tentulah dari semasa ke semasa bila

kita dapat mengadakan kelengkapan-kelengkapan atau alat-alat yang lebih, apa yang saya katakan tadi barangkali mulai Rancangan Malaysia Kelima, bila kita dapat peruntukan-peruntukan yang lebih untuk mengadakan peralatan dan juga mengadakan tenaga dan menjalankan tugas-tugas, tentulah kita akan memberikan perhatian yang lebih berat terhadap perkara ini. Saya boleh memberi jaminan kepada Ahli Yang Berhormat itu bahawa kita akan menggerakkan aktiviti ini.

Berkenaan dengan News Reader kadangkala ada tersilap membaca nama tetapi gambar lain keluar dalam kaca TV. Ini barangkali satu keadaan oleh kerana kita pun manusia tentu ada kesilapan kadangkala, tetapi walau bagaimanapun, jikalau ada kesilapan itu, saya akan sampaikan kepada News Reader itu supaya hal ini tidak akan tersalah. Tetapi kalau ada salah, saya berharap boleh beritahu, tentu kita akan dapat betulkan. Walau bagaimanapun, tujuan saya fikir sangat penting oleh kerana apa yang disebutkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat di dalam Dewan ini jikalau ada keluar dalam TV, kalau tujuan itu baik, gambar siapa pun tidak apalah, kalau tujuan itu baik (*Ketawa*). Kalau tujuan itu tidak baik, barangkali ada kacau sedikit. Imej ada terjejas sedikit. Walau bagaimanapun perkara ini kita akan betulkan. Sekian, terima kasih.

PENUKARAN NOMBOR TELEFON

6. Dr Koh Tsu Koon minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menerangkan mengapa nombor-nombor telefon di banyak kawasan hanya di tukarkan daripada 5 kepada 6 angka, sedangkan setengah daripada nombor telefon di Kuala Lumpur sedang ditukarkan kepada 7 angka. Adakah beliau sedar bahawa perubahan-perubahan seperti ini telah

menimbulkan kekeliruan dan kesulitan yang boleh menyusahkan orang ramai. Mengapa semua nombor telefon tidak boleh ditukarkan kepada sistem 7 angka sekarang juga tetapi terpaksa diubahkan kepada sistem 6 angka terlebih dahulu.

Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos (Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar): Tuan Yang di-Pertua, saya memang sedar bahawa tindakan penukaran nombor-nombor telefon menimbulkan kekeliruan dan kesulitan kepada orang ramai. Bagaimanapun, ingin saya menegaskan bahawa tindakan itu adalah amat perlu dan penting dilaksanakan untuk memenuhi keperluan perkembangan rangkaian telekomunikasi yang lebih luas.

Nombor-nombor telefon 6 angka yang digunakan di negeri Selangor dan Kuala Lumpur terpaksa ditukarkan ke nombor-nombor telefon 7 angka secara berperingkat-peringkat supaya jumlah nombor-nombor telefon yang dapat digunakan menjadi 8 juta untuk menampung keperluan perkhidmatan telefon di kawasan-kawasan itu yang kian meningkat dengan pesatnya.

Begitu juga di lain-lain negeri di mana nombor-nombor telefon 5 angka terpaksa ditukarkan ke nombor-nombor telefon 6 angka supaya jumlah nombor-nombor telefon yang dapat digunakan menjadi 800,000 untuk menampung keperluan perkhidmatan telefon yang kian bertambah. Akan tetapi pembangunan di lain-lain negeri tidak begitu pesat seperti di negeri Selangor dan Kuala Lumpur untuk memerlukan peruntukan nombor telefon 7 angka. Penggunaan nombor telefon 6 angka di lain-lain negeri adalah mencukupi bagi menampung keperluan semasa dan beberapa tahun yang akan datang. Penukaran nombor-nombor telefon dari 5 angka terus ke 7 angka di lain-lain negeri tanpa mengira penggunaan dan keperluan perkembangan rangkaian

telekom semasa di masa hadapan akan membawa pembaziran dari segi pentadbiran dan penggunaan peralatan ibusawat.

Dr Koh Tsu Koon: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Dari jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi adakah ini bermakna bahawa nombor telefon di negeri-negeri lain tidak akan ditukar ke 7 angka buat sementara waktu atau sekurang-kurangnya dalam tempoh 5 hingga 10 tahun ini.

Yang keduanya, bilakah proses penukaran ini di Kuala Lumpur dan juga di negeri-negeri lain mengikut 7 angka atau 6 angka ini akan selesai disiapkan?

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, memang benarlah selain daripada Lembah Kelang, kawasan-kawasan lain tidak akan diubah daripada 6 ke 7 angka antara 5 ke 10 tahun; itu mengikut perkiraan kita sekarang. Dan proses untuk menukar 5 angka ke 6 angka di kawasan-kawasan lain dan 6 angka ke 7 angka di kawasan Lembah Kelang ini akan selesai dalam masa tahun hadapan.

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Yang di-Pertua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri yang berkenaan sedar bahawa selepas penukaran nombor telefon dari 6 ke 7 angka ini orang ramai dikehendaki untuk mendail nombor 1060 untuk mendapat nombor baru bagi menggantikan nombor lama tetapi apabila orang ramai hendak mendail 1060 ini, mereka menghadapi kesulitan untuk mendapat jawapan daripada operator dan adakah benar bahawa ini ialah oleh kerana berlaku kesesakan dan sekiranya ini benar, bolehkah Kementerian yang berkenaan ataupun Jabatan Telekom yang berkenaan mencari satu ikhtiar untuk mengatasi masalah ini:

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Semuanya benar apa yang diutarakan iaitu telah sebulan kita maklumkan dan bila kita pusing nombor asal dan secara taping, secara automatik dia akan beritahu bagaimana hendak menukar nombor. Selepas sebulan hanya tape memberitahu supaya membuat dail kepada nombor 1060. Tetapi dalam masa sebulan itu banyak orang tidak berapa kisah tentang penukaran ini, timbullah banyak orang merujuk kepada nombor 1060 sehingga jammed atau kesesakan. Jadi kerana kesesakan inilah tidak ada jawapan yang serta merta dan tidak ada dapat dikendalikan oleh pegawai-pegawai yang ditugaskan kepada nombor 1060 itu untuk menjawab kesemuanya, pendeknya perkhidmatan tidak dapat menampung kehendak, menimbulkan kelemahan dari segi itu. Usaha-usaha yang dijalankan sekarang ini memang kita ada print phamplet dan buku dan kita akan print phamplets yang lebih kecil untuk dibawa dan diedarkan lebih banyak lagi. Sekarang ini sudah pun kita hendak hantar kepada semua pelanggan telefon di Klang Valley dan diharapkan dengan begitu tidak payah dirujuk kepada nombor 1060, kita sendiri boleh merujuk kepada buku-buku panduan ini supaya tidak payah kita menyusah-nyusah, asal kita tahu nombor asal, kita boleh dengan merujuk kepada buku atau phamplet tersebut itu akan dapat kita tahu nombor barunya.

PROTON SAGA—KHIDMAT SELEPAS JUALAN

7. Tuan Mohd. Idris bin Mohd. Basri minta Perdana Menteri menyatakan apakah langkah-langkah keselamatan pemasaran yang diambil oleh Edaran Otomobil Nasional (EON) dalam menyediakan perkhidmatan selepas jualan (after sale service) memandangkan kerja sabotaj pemasaran boleh dilakukan oleh

anasir-anasir yang tidak bertanggung jawab bagi melemahkan keyakinan pembeli ke atas prestasi Proton Saga yang sedang menarik perhatian rakyat Malaysia, kerana ia adalah kereta yang paling murah dan bertaraf jika dibandingkan dengan harga kereta-kereta lain yang sama kelasnya.

Menteri Kehakiman dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Datuk Dr James P. Ongkili): Tuan Yang di-Pertua, Syarikat Edaran Otomobil Nasional Sendirian Bhd. (EON) telah menyediakan sebanyak 14 pusat servis di bandar-bandar besar di seluruh Malaysia untuk memberi perkhidmatan selepas jualan dan juga penjualan alat-alat ganti tulin kereta Proton Saga. EON juga selain daripada itu telah melantik sebanyak 48 wakil-wakil servis di seluruh Malaysia di pekan-pekan yang strategik untuk memberi khidmat selepas jualan atau, dengan izin, after sale service kepada pembeli-pembeli kereta Proton Saga. Kesemua 48 wakil servis sah ini juga menjual alat-alat ganti tulis kereta Proton Saga. Cawangan-cawangan ini dikelolakan oleh pekerja-pekerja yang mahir dan berpengalaman dan berkelengkapan cukup untuk memberi perkhidmatan selepas jualan yang bermutu tinggi dan memuaskan kepada pemilik-pemilik Proton Saga.

Pihak EON juga menasihatkan pemilik-pemilik Proton Saga supaya mereka pergi kepada wakil-wakil yang sah yang dilantik oleh pihak EON dan sentiasa menggunakan alat-alat ganti tulin. Dengan cara ini, pihak EON berharap keselamatan dari segi perkhidmatan selepas jualan akan terjamin. Sukalah ditegaskan di sini bahawa adalah menjadi dasar EON untuk sentiasa dapat membekal barang-barang dan alat-alat ganti tulis kereta Proton Saga dengan segera dan harga yang bersaing. Dasar ini adalah bertujuan untuk mengelakkan

pemilik-pemilik kereta dari menggunakan barang-barang dan alat-alat ganti tiruan.

Pihak EON sekarang ini sedang mengesan semua kes-kes kerosakan atau kemalangan Proton Saga yang dilaporkan kepada pihak EON yang berlaku di seluruh negara. EON juga membuat pemeriksaan yang rapi untuk menentukan sama ada ianya adalah berpunca dari kerosakan teknikal atau dirancangkan oleh pihak-pihak yang hendak mensabotaj Kereta Nasional kita.

Tuan Alias bin Md. Ali: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Dari segi teknik bolehkah kereta Proton Saga ini dibaiki di bengkel-bengkel biasa dengan dikendalikan oleh mekanik-mekanik biasa yang tidak menerima latihan secara khusus daripada EON? Adakah pihak juru mekanik-juru mekanik ini diberi peluang kalau mereka mahu untuk menerima latihan-latihan untuk membaiki kereta Proton Saga daripada syarikat EON?

Datuk Dr James P. Ongkili: Tuan Yang di-Pertua, jawabnya kedua-dua boleh.

Tuan Lim Kit Siang: Tuan Yang di-Pertua, oleh kerana bukan sahaja ada disebut dalam soalan asal tetapi banyak kali di dalam Dewan yang mulia ini dan di luar Dewan bahawa ada usaha-usaha untuk mensabotaj Proton Saga. Adakah pihak Kerajaan ada bukti bahawa ada usaha mensabotaj tentang Proton Saga masa kini, dan kalau ada, adakah pihak Kerajaan kenal pasti sesiapa yang bertanggungjawab dan sesiapa mereka atau sehingga sekarang itu hanya khabar-khabar angin sahaja?

Datuk Dr James P. Ongkili: Tuan Yang di-Pertua, daripada peminat-peminat kereta Proton Saga ini, dalam perjalanannya, penjualan kereta ini semenjak 19hb September tahun ini, adalah yang menimbulkan keraguan

kalau-kalau ada sabotaj yang dijalankan. Maklumlah di dalam dunia perniagaan yang berasaskan kepada persaingan atau competition, dengan izin, di dalam sistem free enterprise kita ini, ada sahaja yang dikatakan kemungkinan ada mensabotaj kereta ini. Oleh sebab itu pihak EON sendiri pun berhati-hati untuk menghiraukan keruncingan seperti ini. Sekiranya ada yang mensabotajnya tentulah akan disiasat dan kalau perlu di masa akan datang, saya akan menyambung cerita ini. Buat masa ini tidak adalah yang boleh saya katakan.

BARANG-BARANG MALAYSIA KE PASARAN JEPUN

8. Tuan Lee Lam Thye minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan mengenai pelbagai langkah yang diambil oleh Kementeriannya mendedahkan lebih luas barang-barang keluaran Malaysia dalam pasaran Jepun dan menyamakan berbezaan dagangan antara Jepun dan Malaysia.

Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian (Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin): Tuan Yang di-Pertua, berapa langkah telah dan sedang dijalankan oleh Kementerian ini dalam usaha untuk mendedahkan lebih luas barang-barang keluaran Malaysia ke pasaran Jepun. Ini termasuk usaha-usaha yang dijalankan oleh Pesuruhjaya Perdagangan Malaysia di Jepun untuk menggalakkan dan memperkembangkan barang-barang keluaran Malaysia khususnya barang-barang separa pembuatan dan barang-barang pembuatan.

Usaha-usaha ini termasuklah mengadakan hubungan dari masa ke semasa dengan agensi-agensi perdagangan dan jabatan-jabatan Kerajaan di Jepun di samping menyediakan maklumat-maklumat perdagangan Malaysia/Jepun untuk

para pengeksporthan dan pengimport bagi kedua-dua negara. Di samping itu Kementerian saya telah juga menganjurkan rombongan perdagangan dan penyertaan pameran-pameran perdagangan di Jepun. Langkah-langkah tersebut telah dijalankan sama ada secara persendirian atau dengan kerjasama dan bantuan dari beberapa badan di Jepun termasuk, dengan izin, Japan External Trade Organisation (JETRO).

Kementerian saya telah juga mengadakan perbincangan dengan pihak Jepun supaya usaha juga dibuat dengan pihak Jepun untuk meluaskan pasaran bagi keluaran Malaysia dengan menghapuskan sebarang halangan tarif dan bukan tarif ke atas eksport Malaysia. Pada peringkat ASEAN, perbincangan-perbincangan dengan negara Jepun telah juga diadakan untuk maksud yang sama.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bagi jangka masa lima bulan yang pertama iaitu Januari sehingga Mei 1985, Malaysia telah mengeksport sebanyak \$3,702.2 juta ke Jepun dan mengimport sebanyak \$3,045.3 juta dan dengan itu mencatatkan lebihan perdagangan dengan Jepun sebanyak \$656.9 juta.

Tuan Hassan bin Haji Mohamed: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin tahu daripada Yang Berhormat apakah jenis barangan Malaysia yang Malaysia mengeksport ke Negara Jepun kerana adakah Yang Berhormat sedar bahawa ada syarikat-syarikat terutama daripada pihak bumiputera yang telah berusaha mengeksport barangan daripada kayu pokok getah yang dikehendaki oleh pihak Jepun tetapi ternyata pada masa kebelakangan ini syarikat itu telah gulung tikar.

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Tuan Yang di-Pertua, untuk maklumat Ahli Yang Berhormat itu,

lebih 90% daripada eksport Malaysia ke Jepun adalah merupakan, pertamanya minyak mentah, kedua LNG, ketiga kayu-kayu gergaji, bijih timah, koko, lada hitam, minyak kelapa sawit dan selalunya itu ialah barang-barang buatan kita iaitu manufactured goods, dengan izin.

Berhubung dengan pengeksporthan kayu-kayu getah, memang ini ada dilakukan dan memang sekarang ini pun permintaan daripada Jepun masih ada. Cuma sebagaimana Ahli Yang Berhormat sedia maklum bahawa syarat-syarat yang dikenakan bagi hasil barangan yang hendak masuk ke Jepun adalah agak ketat sedikit dari segi kualiti dan juga ukuran dan sebagainya. Walaupun begitu saya ingin memaklumkan bahawa pada tahun 1984 umpamanya, jumlah kayu getah yang telah pun dieksport ke Jepun lebih kurang bernilai \$6.8 juta, bermakna ada eksport yang telah pun dilakukan ke Jepun.

Datin Paduka Hajjah Zaleha binti Ismail: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri menyatakan bahawa memang ada syarat yang ketat bagi barang-barang keluaran Malaysia untuk dimasukkan ke Jepun. Apabila Yang Berhormat Timbalan Menteri memberi senarai barang-barang iaitu minyak mentah, LNG dan sebagainya sudah tentulah barang-barang itu tidak akan kita jumpa dalam pasaran biasa di pasar-pasaraya misalnya, tetapi sebaliknya, di negara kita Malaysia begitu hebat sekali pasar-pasaraya kita menjual barang-barang keluaran Jepun. Adakah ini bererti bahawa Kerajaan Malaysia tidak mengadakan syarat-syarat ketat bagi kemasukan barang-barang dari Negeri Jepun ini yang nampaknya begitu banyak sekali jenisnya terutama dari segi makanan. Adakah tidak disyaratkan bahawa

makanan-makanan ini sekurangnya adalah label apakah jenis-jenis bahan yang digunakan dalam makanan itu kerana ini mengelirukan kita, dan jenisnya begitu banyak sekali, maka sudah tentulah menjadi kebimbangan kepada rakyat Malaysia untuk membeli terutamanya makanan. Soalan saya tadi ialah tidakkah kita ada juga syarat ketat pula bagi kemasukan barang-barang keluaran Jepun ini ke negara kita Malaysia?

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin: Tuan Yang di-Pertua, kalau kita telah meminta supaya Jepun mengurangkan sekatan dan melonggarkan syarat-syarat maka saya fikir adalah baik dan bijak bagi kita tidak mengamalkan langkah yang telah dilakukan oleh Jepun. Dalam hal ini kita tidak menuju hanya kepada Jepun bahkan kepada negara-negara lain juga kerana kita mengamalkan satu sistem dasar perdagangan yang agaknya terbuka. Namun begitu kita sedar bahawa dengan sebab itulah maka mungkin banyak barangan-barangan daripada luar negeri termasuk barang daripada Jepun terdapat di pasaraya kita.

Berhubung dengan soalan yang kedua, memang langkah sedang pun diambil oleh pihak Kerajaan. Saya fikir soalan Ahli Yang Berhormat itu lebih khusus dapat ditujukan kepada Kementerian Kesihatan kerana langkah telah pun diambil untuk mengenakan umpamanya syarat-syarat yang lebih khusus dari segi barang-barang yang masuk dari luar negeri, umpamanya bagi pengimport-pengimport mengikut undang-undang sekarang dikehendaki menyebut sumber mana barang-barang itu datang, tetapi tidak dikehendaki pada peringkat sekarang ini kecuali pindaan kepada undang-undang Akta Makanan dikuatkuasakan nanti

mengenakan supaya apakah bahan-bahan digunakan dalam barang-barang import. Tetapi langkah ini sedang pun diambil oleh Kerajaan dan pada masa yang akan datang, saya fikir pihak para pengimport barang-barang daripada luar negeri diperlukan memberitahu apakah bahan-bahan yang digunakan terutama barang-barang makanan dalam tin dan sebagainya.

DASAR PERTANIAN NEGARA— PENCAPAIAN

9. Tuan Mamat Ghazalee bin Abdul Rahman minta Menteri Pertanian menyatakan setakat mana pencapaian Dasar Pertanian Negara sehingga ini. Apa masalah-masalah dan halangan-halangan utama dan apa langkah-langkah mengatasinya.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang di-Pertua, Dasar Pertanian Negara telah dilancarkan oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri pada tahun lepas. Sebagai tindakan susulan semua Kementerian yang berkaitan dengan pembangunan pertanian telah pun menyediakan laporan mengenai strategi dan program-program masing-masing bagi melaksanakan dasar tersebut. Laporan ini akan digunakan sebagai asas oleh Kementerian berkenaan bagi pelaksanaan program-program pembangunan pertanian di masa-masa yang akan datang. Rancangan Malaysia Kelima merupakan tahap pertama bagi pelaksanaan Dasar Pertanian Negara di mana Dasar tersebut akan dilaksanakan secara lebih menyeluruh lagi. Oleh yang demikian adalah terlalu awal untuk menilai kejayaan dan kesan Dasar tersebut.

Dasar Pertanian Negara sebagaimana yang dimaklumi adalah dilaksanakan oleh pelbagai Kementerian dan Agensi. Berbangkit dari hal ini, Kerajaan menyedari

perlunya ditubuhkan sebuah Jawatankuasa peringkat tertinggi yang bukan sahaja bertujuan menyelesaikan isu-isu dasar dan berkaitan dengan pelaksanaan Dasar Pertanian Negara tetapi juga untuk menyelaraskan kegiatan pelbagai Kementerian/Agensi berkenaan. Jawatankuasa ini dikenali sebagai Jawatankuasa Kabinet Mengenai Pertanian yang dipengerusikan oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri. Bagi membantu tugas-tugas Jawatankuasa ini, sebuah Jawatankuasa peringkat pegawai telah pun ditubuhkan. Ini menunjukkan betapa seriusnya hasrat Kerajaan untuk melaksanakan dasar ini dengan memastikan supaya apa-apa halangan yang timbul dapat diatasi.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Adakah Yang Berhormat sedar bahawa pertumbuhan sektor pertanian telah merosot semenjak pelaksanaan Dasar Pertanian Negara. Dan apakah sebab-sebabnya menyebabkan pertumbuhan sektor pertanian ini merosot. Adakah kerana kemerosotan ekonomi dunia semata-mata ataupun ada faktor-faktor yang lain yang belum lagi dikenal pasti.

Tuan Luhut Wan: Tuan Yang di-Pertua, itu dalam anggapan Ahli Yang Berhormat dari Kepong. Tetapi yang kita ketahui, kemerosotan daripada hasil yang kita dapat dari wang negara asing dari bidang penghasilan pertanian ini adalah oleh kerana tidak berapa laku raw material yang kita eksport ke negara-negara yang sentiasa membeli barang-barang itu pada tahun-tahun yang lampau. Jadi tepatlah perkataan yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat itu adalah oleh kerana kemelesetan ekonomi semata-mata.

JALANRAYA DI NEGERI SARAWAK

10. Tuan Ling Sie Ming minta Menteri Kerjaraya menyatakan jumlah peruntukan untuk membina jalan raya di negeri Sarawak dalam Rancangan Malaysia Kelima; bilakah pembinaan jalan raya yang dari Kuching ke Sabah boleh disiapkan dan dibubuh dengan tar; di manakah jalan raya baru di negeri Sarawak yang akan dibina dalam Rancangan Malaysia Kelima.

Menteri Kerjaraya (Dato' S. Samy Vellu): Tuan yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, saya tidak dapat menyatakan berapa jumlah peruntukan untuk membina jalan raya di negeri Sarawak dalam Rancangan Malaysia Kelima oleh kerana rancangan tersebut belum dan akan hanya diluluskan pada awal tahun hadapan.

Mengenai bilakah pembinaan jalan raya dari Kuching ke Sabah boleh disiapkan dan ditar, sukalah saya menjelaskan kepada Ahli Yang Berhormat bahawa panjangnya jalan raya itu daripada Kuching ke Sindumin, iaitu di sempadan Sabah/Sarawak ialah 1187 km. Daripada jumlah itu hanya lebih kurang 30% sahaja jalan raya itu telah ditar. Oleh kerana bakinya yang akan dibina dan ditar adalah panjang dan memerlukan peruntukkan yang besar, maka Kerajaan telah merancang untuk melaksanakan seluruh jalan raya itu dalam Rancangan Malaysia Kelima dan juga Rancangan Malaysia Keenam.

Oleh kerana Rancangan Malaysia Kelima belum lagi diluluskan, maka sukar bagi saya menyatakan manamana jalan raya baru yang akan dibina di negeri Sarawak.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Yang di-Pertua, walaupun jalan raya dari Kuching ke Sabah adalah amat panjang, jalan raya dan lebuh raya

yang telah siap ditar di Semenanjung Malaysia adalah amat panjang juga dan rakyat Malaysia di sebelah sini juga boleh menikmati perkhidmatan jalan raya yang baik dengan mengadakan Lebuhraya East-West, South-north, up-down dan sebagainya. Tetapi dalam satu jawapan yang diberi kepada saya dalam persidangan lalu Yang Berhormat Menteri sendiri memberitahu saya.....

Timbalan Yang di-Pertua: Soalnya Yang Berhormat?

Tuan Sim Kwang Yang: Sekejap sahaja, satu sentence lagi, Tuan Yang di-Pertua, minta maaf.

Yang Berhormat Menteri memberitahu kepada saya bahawa wang sebanyak \$660 juta akan diperlukan untuk menagarkan jalan raya dari Kuching ke Miri. Bolehkah Yang Berhormat Menteri memberi satu jaminan bahawa keutamaan akan diberi kepada persiapan dan tarkan jalan raya itu.

Dato' S. Samy Vellu: Tuan Yang di-Pertua, sejarah jalan raya di Sabah dan Sarawak adalah lain daripada apa yang dipunyai di Semenanjung Malaysia. Walau bagaimanapun, untuk maklumat Ahli Yang Berhormat, seperti apa yang saya janji tadi di dalam Dewan yang mulia ini rancangan-rancangan untuk melaksanakan projek di negeri Sarawak ada di dalam pertimbangan dan semua peruntukan-peruntukan yang sedia ada sudah pun kita belanjakan untuk memperbaiki jalan yang sedia ada.

Tetapi kepada Ahli Yang Berhormat, saya suka memberi akuan, Yang Amat Berhormat Dato' Seri Perdana Menteri telah memberi arahan kepada Kementerian saya untuk memberi keutamaan kepada semua jalan raya di negeri Sarawak, ini ada di dalam pertimbangan. Dan

apabila kita mendapat kelulusan dalam Rancangan Malaysia Kelima, saya harap negeri Sarawak akan mendapat satu peruntukan yang terbesar. Dan saya pun dalam tahun 1986 iaitu bulan Januari akan melawat ke negeri Sarawak untuk mengadakan satu pertimbangan yang kedua kepada jalan raya-jalan raya yang sedia ada di dalam negeri Sarawak itu.

BURUH-BURUH YANG DIBERHENTIKAN

11. Dato Jamaluddin bin Haji Suhaimi minta Menteri Buruh menyatakan semenjak kemelesetan ekonomi, berapa ramaikah buruh-buruh yang telah diberhentikan oleh majikannya, apakah syarikat-syarikat atau majikan-majikan itu.

Timbalan Menteri Buruh (Datuk William Lye Chee Hien): Tuan Yang di-Pertua, dari rekod-rekod yang ada di Kementerian saya, bilangan pekerjaan yang telah diberhentikan dalam tempoh dari bulan Januari; 1984 hingga bulan September tahun ini adalah seramai 11,070 orang dari sebanyak 161 majikan.

Sektor-sektor yang paling terjejas ialah sektor perkilangan dan sektor perlombongan yang mana telah memberhentikan seramai 10,541 orang pekerja dengan melibatkan sebanyak 139 majikan.

PROJEK HIDROLETRIK BAKUN

12. Tuan Sim Kwang Yang minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan sama ada beliau sedar ramai penduduk-penduduk Sarawak menentang cadangan Projek Hidroelektrik Bakun dan sama ada Kerajaan telah memutuskan untuk melaksanakan projek tersebut.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, kalau tidak silap persoalan ini telah banyak kali ditimbulkan dalam Dewan yang

mulia ini. Walau bagaimanapun, sebenarnya saya tidak sedar bahawa ramai penduduk-penduduk daerah Belaga di Bahagian Ketujuh Sarawak menentang cadangan projek Hidro Bakun ini. Sebaliknya setahu saya kebanyakan penduduk-penduduk di situ mengalu-alukan projek ini. Ini telah disahkan melalui beberapa perhimpunan sivik yang telah diadakan di kawasan itu.

Setakat ini Kerajaan belum lagi membuat apa-apa keputusan terhadap projek tersebut.

Datuk Edwin anak Tangkun: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Oleh kerana pertanyaan Yang Berhormat dari Bandar Kuching timbul sekali lagi dalam Dewan yang mulia ini mengenai soal Bakun, Yang Berhormat dari Bandar Kuching menyatakan bahawa ramai penduduk-penduduk Sarawak menentang cadangan projek Bakun. Pada pendapat saya, semenjak Bakun itu dicadangkan.....

Timbalan Yang di-Pertua: Soalnya Yang Berhormat?

Datuk Edwin anak Tangkun: Ya, tidak ada rakyat di luar bandar menentang projek tersebut kecuali penyokong parti DAP di bandar-bandar sahaja. Dan oleh kerana soal itu dibangkitkan maka saya ingin tahu, berapa banyakkah aduan ataupun komplek telah diterima oleh Kementerian berkenaan semenjak projek Bakun itu dicadangkan?

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, saya tidak dapat memberi detail itu di sini.

Tuan Justine anak Jinggut: Soalan tambahan, Tuan Yang di-Pertua. Sekejap tadi kita telah mendengar Ahli Yang Berhormat dari Bandar Kuching meminta lebih banyak lagi elektrik-elektrik yang patut diberi

kepada luar bandar dan sekarang pula dia menentang projek Bakun kononnya.....

Timbalan Yang di-Pertua: Soalnya Yang Berhormat?

Tuan Justine anak Jinggut: Sebentar lagi, Tuan Yang di-Pertua. Kononnya orang menentang. Sebagai Wakil Rakyat yang mewakili kawasan ini, Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya di sini bahawa kebanyakan dan adakah Yang Berhormat Menteri sedar bahawa saya telah pun membuat kajian dengan diri sendiri dan adakah Kementerian sedar bahawa kebanyakan rakyat di negeri Sarawak khasnya kawasan yang terlibat sekarang hanya menunggu pelaksanaan projek ini.

Yang kedua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri sedar bahawa isu-isu ini hanya digunakan untuk kepentingan politik parti DAP sahaja.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, soalan pertama memang Kementerian sedar bahawa pada umumnya penduduk-penduduk di kawasan yang berkaitan memang menyambut baik dan menanti projek ini. Dan pihak Kementerian juga menanti-nanti keputusan Kerajaan sama ada projek ini boleh berjalan dan bilalah dapat dijalankan. Kedua.....

Timbalan Yang di-Pertua: Saya tidak membenarkan soalan yang kedua.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Adakah Yang Berhormat membuat siasatan secara pungutan suara daripada penduduk-penduduk di kawasan sekitar Bakun itu? Kalau ada, apakah keputusannya?

Yang kedua, adakah Yang Berhormat bercadang untuk menyiasat dengan teliti orang-orang yang menyokong projek ini sama ada mereka mempunyai kepentingan diri sendiri. Misalnya saya terdengar ada segelintir orang yang sengaja menanam pokok-pokok di sekitar itu supaya apabila.....

Timbalan Yang di-Pertua: Kalau Ahli Yang Berhormat tidak habiskan pertanyaan, nanti tidak ada masa Timbalan Menteri hendak menjawab.

Dr Tan Seng Giaw: Akan habis sudah.....supaya apabila projek ini dilaksanakan kelak, mereka akan dapat pampasan dan sebagainya dengan banyak.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Tuan Yang di-Pertua, saya agak terkejut juga dan kurang sedar sebenarnya setiap projek kita hendak buat, kita hendak adakan pungutan suara di negeri ini. Saya tidak pernah dengar lagi kita buat. Jadi.....

Timbalan Yang di-Pertua: Saya pun tidak pernah dengar.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Ya, terima kasih. Jadi, tidak ada cadangan untuk pungutan suara. Jadi, pertimbangan ini, pertimbangan untuk kepentingan rakyat dan kepada negara seluruhnya. Dan tidaklah mustahak kita mengkaji secara terperinci view seseorang, kepentingan diri atau sebagainya. Kita akan menimbang atas kepentingan negara dan atas kepercayaan ianya memberi untung kepada rakyat jelata seluruhnya.

Timbalan Yang di-Pertua: Masa sudah cukup.

(Masa untuk pertanyaan bagi Jawab Mutlak telah cukup dan Jawapan bagi Pertanyaan No. 3 dan 13 hingga 22 adalah diberi di bawah ini)

CARIGALI MINYAK

3. Tuan Haji Seroji bin Haji Haron minta Perdana Menteri menyatakan sejauh mana kajian dibuat oleh carigali minyak di kawasan Pantai Barat, sebelah utara Malaysia dan bila hasil minyak dan gas dapat dikeluarkan.

Datuk Dr James P. Ongkili: PETRONAS pada masa ini sedang menimbang untuk membuat tawaran kepada syarikat-syarikat minyak bagi menjalankan usaha-usaha mencarigali minyak di bahagian Barat Laut Selat Melaka di bawah Perjanjian Perkongsian Pengeluaran. Walau bagaimanapun, PETRONAS masih belum mempelawa syarikat-syarikat tersebut mengenai tawaran ini kerana ianya dalam proses untuk mendapatkan kelulusan daripada Kerajaan berhubung dengan syarat-syarat Perjanjian Perkongsian Pengeluaran yang baru. Operasi pengeluaran minyak atau gas di kawasan tersebut hanya akan dijalankan sekiranya usaha-usaha mencarigali menunjukkan adanya simpanan minyak dan gas yang kuantitinya adalah mencukupi untuk pengeluaran komersial.

BANK ISLAM—PINJAMAN MEMBELI KENDERAAN

13. Tuan Haji Mohd. Zain Abdullah minta Menteri Kewangan menyatakan adakah Bank Islam meluaskan lapangan operasinya kepada pinjaman membeli kenderaan untuk orang perseorangan dan syarikat-syarikat. Jika ada, apakah syarat-syarat dan kaedah operasi yang berkenaan.

Menteri Kewangan (Tuan Daim Zainuddin): Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pada masa ini Bank Islam Malaysia Berhad belum lagi menyediakan kemudahan pembiayaan untuk orang perseorangan dan syarikat-syarikat bagi tujuan membeli kenderaan.

SISTEM 3M DI SEKOLAH-SEKOLAH

14. Tuan Gooi Hock Seng minta Menteri Pelajaran menyatakan sama ada sebarang kajian telah dijalankan untuk memastikan kekesan sistem 3M yang dikenakan di sekolah-sekolah rendah 3 tahun yang lalu, jika ya, supaya menerangkan dengan lanjut hasil kajian tersebut.

Timbalan Menteri Pelajaran (Dato Dr Ling Liong Sik): Soalan yang dikemukakan oleh Ahli Yang Berhormat ini tidak banyak berbeza dengan soalan yang dikemukakan oleh Ahli Yang Berhormat dari Pekan yang telah saya jawab di Dewan yang mulia ini pada 5hb November 1985. Saya tidak bercadang hendak membuat apa-apa tambahan kepada jawapan saya yang dahulu itu.

SKANDAL PINJAMAN BMF

15. Tuan Haji Nik Abdul Aziz bin Haji Nik Mat minta Menteri Kewangan menerangkan:

- (a) sejauh mana hasil kajian dan perbincangan untuk mendapat kembali wang sebanyak \$2,500 juta yang telah hilang melalui BMF itu dapat dihasilkan setakat ini; dan
- (b) adakah Kerajaan yakin sebuah Negara asing seperti Kerajaan Tanah Jajahan Hong Kong sanggup menghabiskan masa dan tenaga Kerajaan untuk menyelesaikan masalah kehilangan wang Kerajaan kita.

Tuan Daim Zainuddin:

- (a) Sehingga hari ini, Jawatankuasa Penyiasat ke atas skandal pinjaman BMF (Hong Kong) yang diketuai oleh Yang Berhormat Tan Sri Ahmad Nordin telah mengemukakan Lima (5) "brief" kepada Bank

Bumiputera Malaysia Bhd (BBMB) hasil penyiasatan mereka ke atas skandal pinjaman tersebut. Berdasarkan laporan dan/atau "brief" tersebut, BBMB telah pun mengambil beberapa tindakan sivil ke atas beberapa orang yang didapati terlibat dengan skandal pinjaman tersebut. Proses undang-undang atau tindakan mahkamah adalah memakan masa. Memandangkan tindakan-tindakan mahkamah yang diambil itu belum selesai saya tidaklah dapat menyatakan di sini hasil daripada tindakan tersebut.

- (b) Berhubung dengan kerjasama pihak berkuasa di Hong Kong, Peguam Negara Malaysia telah menerima jaminan daripada Peguam Negara di Hong Kong bahawa mereka akan memberi kerjasama sepenuhnya dan akan cuba sedaya upaya untuk membawa sesiapa sahaja yang melakukan kesalahan dalam skandal pinjaman BMF (Hong Kong) itu ke mahkamah. Di atas jaminan itu, pihak Jabatan Peguam Negara Malaysia telah memberikan kerjasamanya untuk tujuan tersebut.

RACUN PARAQUAT—JUMLAH KEMATIAN

16. Tuan Chan Kok Kit minta Menteri Pertanian menyatakan bilangan orang-orang yang meninggal dunia akibat minum racun paraquat sejak lima tahun kebelakangan ini; jumlah yang mengalami kecederaan seperti menjadi buta dan sebagainya; apakah tindakan yang diambil oleh Kementeriannya untuk mengawal penjualan, penyimpanan dan penggunaan racun paraquat dan sama ada satu tahun pampasan akan

ditubuhkan untuk membantu mangsa-mangsa paraquat seperti dilakukan dahulu berhubung dengan racun sodium arsenite, dan sama ada Kerajaan berhasrat mengharamkan paraquat.

Tuan Luhut Wan: Rekod dari Kementerian Kesihatan menunjukkan bahawa jumlah kematian akibat racun paraquat dari tahun 1980 hingga 1984 adalah seperti berikut:

1980	..	..	..	..	140
1981	..	..	..	..	135
1982	..	..	..	..	173
1983	..	..	..	..	220
1984	..	..	..	..	262

Walau bagaimanapun, tidak diketahui dengan tepat jumlah kemalangan daripada penggunaan paraquat seperti percikan pada mata yang mengakibatkan buta dan sebagainya.

Kementerian Pertanian kini sedang menyediakan satu Peraturan untuk Mengawal Penyimpanan, Penjualan dan Penggunaan Racun Perosak Yang Amat Bisa di bawah Seksyen 57 (1) (e) Akta Racun Makhluk Perosak 1974. Dengan adanya Peraturan ini adalah diharapkan bahawa racun-racun amat bisa seperti paraquat akan dapat dikawal dengan lebih ketat agar mengelakkan dari keracunan terjadi kepada pengguna. Kementerian tidak mempunyai apa-apa rancangan untuk menubuhkan tabung pampasan untuk membantu mangsa-mangsa paraquat.

Kementerian ini melalui Jabatan Pertanian juga sedang menjalankan satu Kempen Keselamatan Penggunaan Racun Makhluk Perosak di seluruh negara, di mana antara aktiviti kempen termasuk memberi latihan, ceramah, kursus, penyebaran risalah dan penyiaran program melalui radio dan televisyen. Semua ini bertujuan untuk menyedarkan

pengguna mengenai bahaya racun perosak serta cara yang selamat untuk mengendalikannya. Latihan yang diberi ditumpukan khusus kepada pekerja-pekerja ladang dan juga petani.

Buat masa ini racun paraquat tidak akan diharamkan kerana masih belum terdapat racun alternatif yang murah serta berkesan sepertinya.

BURUH DARI BANGLADESH

17. Tuan V. Govindaraj minta Menteri Dalam Negeri menyatakan sama ada Kerajaan sedar dengan termeterinya perjanjian di antara Kemasukan buruh-buruh dari Bangladesh ke Malaysia pihak Kerajaan kita dengan Kerajaan Bangladesh, yang membenarkan Jabatan Imigresen di dapati menghalang agensi-agensi pekerjaan swasta tempatan yang berfungsi dengan kebenaran Kementerian Buruh dan Tenaga Rakyat; untuk menguruskan kemasukan buruh-buruh sebaliknya pihak Imigresen:

- (a) mengarahkan pihak majikan sendiri berhubung terus dengan Jabatan Imigresen untuk pengambilan buruh-buruh;
- (b) memandangkan ketetapan pihak Imigresen ini pihak majikan secara terus menerus akan menghubungi Agensi-agensi Pekerjaan di luar negeri (Bangladesh) untuk mendapatkan buruh-buruh setelah pihak Imigresen memberi kelulusan;
- (c) keadaan ini akan secara langsung menjejaskan fungsi Agensi-agensi Pekerjaan swasta tempatan, bagi memperbaiki keadaan ini apakah langkah-langkah yang akan diambil oleh pihak Kementerian.

Timbalan Menteri Dalam Negeri (Dato' Radzi bin Sheikh Ahmad): Sukacita saya menegaskan di Dewan yang mulia ini bahawa Kerajaan Malaysia tidak menandatangani sebarang perjanjian dengan Kerajaan Bangladesh untuk membawa untuk pekerja-pekerja dari negara tersebut ke Malaysia.

Di bawah peraturan sekarang, seseorang majikan atau agensi pekerjaan swasta yang ingin membawa masuk pekerja dari Bangladesh hendaklah terlebih dahulu mendaftarkan diri di Jabatan Imigresen dan seterusnya mereka bolehlah mengurus terus dengan pihak-pihak yang berkenaan di Bangladesh. Walau bagaimanapun kesemua permohonan untuk membawa masuk pekerja-pekerja asing tersebut hendaklah terlebih dahulu dikemukakan kepada Jabatan Imigresen untuk pertimbangan.

Peraturan ini adalah bertujuan untuk memastikan bahawa tenaga-tenaga pekerja yang benar-benar diperlukan sahaja dibawa masuk ke negara ini demi mengelakkan daripada berlakunya kemasukan pekerja-pekerja asing tanpa mempunyai pekerjaan, serta mencegah mereka daripada dieksploitasikan oleh mana-mana pihak.

Oleh yang demikian tuduhan bahawa Jabatan Imigresen menghalang agensi pekerjaan swasta menjalankan fungsi-fungsi sewajarnya adalah tidak benar dan tidak berasas.

PENYAKIT AIDS

18. Dato' Michael Cheng Wing Sum minta Menteri Kesihatan menyatakan sama ada langkah khas telah diambil oleh Kerajaan untuk mencegah pembawa-pembawa AIDS memasuki negara ini dan jika ya, apakah langkah-langkah itu.

Timbalan Menteri Kesihatan (Dato' K. Pathmanaban): Untuk makluman Yang Berhormat pembawa penyakit AIDS ialah seseorang yang telah dijangkiti dengan kuman AIDS tetapi belum lagi dapat apa-apa tanda ataupun symptom penyakit tersebut. Dari itu sangatlah susah untuk mengenal pembawa-pembawa penyakit ini melainkan dengan mengambil sampel darah mereka untuk mengesan penyakit AIDS, di tempat-tempat di mana mereka masuk ke negara ini. Langkah seperti ini bukan sahaja tidak praktikal tetapi akan memberi akibat yang buruk terhadap perniagaan, pelancungan dan imej negara. Biasanya, mereka yang dikesan menghidapi penyakit AIDS adalah diletak di bawah pengawalan (atau surveillance) pihak-pihak berkuasa kesihatan di negara masing-masing.

PERBADANAN PEMBEKALAN LETRIK SARAWAK—AMBIL ALIH

19. Tuan Andrew Janggi Muyang minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan:

- (a) bilakah Perbadanan Pembekalan Leterik Negeri Sarawak akan diambil alih oleh Kerajaan Pusat;
- (b) setakat mana perundingan telah dibuat di antara Kerajaan Negeri Sarawak dan Kerajaan Pusat dan apakah masalah-masalah yang belum diselesaikan;
- (c) jumlah wang pampasan yang akan dibayar oleh Kerajaan Pusat kepada Kerajaan Negeri Sarawak; dan
- (d) jumlah wang pampasan yang belum selesai di bayar kepada penduduk-penduduk yang terlibat dalam pembinaan Projek Hydro Letrik Batang Ai Lubok Antu Sarawak.

Tuan Haji Abdul Rahim bin Abu Bakar: Saya telah bercakap mengenai perkara ini di Dewan yang mulia ini pada 1hb November, 1985, semasa menjawab soalan Ahli Yang Berhormat dari Kawasan Sibuan dan saya tidak bercadang untuk membuat apa-apa tambahan.

KEMPEN BELILAH BARANGAN MALAYSIA

20. Tuan Baharom bin Haji Bakar minta Menteri Perdagangan dan Perindustrian menyatakan:

- (a) sejauhmanakah berjaya atau berkesannya pelaksanaan Kempen Membeli Barangan Malaysia khasnya terhadap sambutan segenap lapisan masyarakat dalam Negara ini; dan
- (b) apakah langkah-langkah atau tindakan-tindakan yang lebih berkesan yang telah dan akan dibuat oleh Kerajaan bagi menjamin lagi kejayaan kempen ini.

Tuan Muhyiddin bin Haji Mohd. Yassin:

- (a) Kempen Belilah Barangan Buatan Malaysia bertujuan menimbulkan kesedaran rakyat mengenai perlunya membeli barangan buatan Malaysia, demi kepentingan ekonomi negara. Dari sambutan yang diberikan adalah jelas bahawa rakyat telah bertambah sedar tentang perlunya membeli barangan buatan sendiri. Pengeluar-pengeluar tempatan, dan dewan-dewan perniagaan juga telah tampil ke hadapan menyambut baik kempen ini dengan mengadakan promosi jualan barangan tempatan di kompleks beli belah di seluruh negara, dan menganjurkan seminar dan forum untuk

membincang aspek-aspek penting industri tempatan, seperti mutu dan pemiawaian barangan.

Sebagai strategi jangka panjang, Jawatankuasa Pemandu Kempen telah mengenalpasti beberapa aktiviti kempen yang wajar diteruskan selepas kempen ini. Pameran Belilah Barangan Buatan Malaysia dan Anugerah Barangan Cemerlang, akan dianjurkan sebagai suatu aktiviti tahunan oleh Persekutuan Pekilang-pekilang Malaysia. Promosi jualan barangan tempatan, yang berjaya diadakan oleh pusat beli belah di seluruh negara, juga akan saya syorkan kepada dewan-dewan perniagaan dan Persekutuan Pekilang-Pekilang Malaysia supaya meneruskan aktiviti-aktiviti promosi seperti itu. Sementara itu, promo di radio dan TV, yang ada kesan psikologinya terhadap pengguna akan juga saya cadang kepada Kementerian Penerangan supaya dikekalkan. Di samping itu, agensi-agensi Kerajaan akan terus digalakkan atau diwajibkan, supaya membeli barangan tempatan sejauhmana yang boleh dalam tender-tender kerajaan.

Walau apa sekalipun, sama ada Kempen Belilah Barangan Buatan Malaysia akan mendatangkan kejayaan atau keberkesanan melebihi kesedaran yang telah pun diwujudkan itu, iaitu meningkatkan jualan barangan tempatan, adalah bergantung sebahagian besarnya kepada usaha-usaha yang akan dijalankan oleh pihak industri tempatan dan juga kepada perubahan sikap dan nilai kepenggunaan rakyat sekalian. Pihak pengeluar dan peniaga harus mengadakan strategi-strategi pemasaran barangan tempatan yang lebih dinamik di samping mengadakan program-program meningkatkan mutu barangan mereka. Pengguna-pengguna pula haruslah mengubah sikap membeli dan berbangga dengan barangan buatan Malaysia.

SISTEM MUASASAH

21. Tuan Ahmad Hambah bin Yeop Majlis minta Perdana Menteri menyatakan sejauh manakah pihak Tabung Haji telah berjaya menguruskan Jemaah-jemaah Haji (1405 Hijrah) melalui Sistem Muassasah. Adakah Jabatan ini menyedari akan masalah tempat kediaman dan pengangkutan yang masih terus tidak memuaskan para jemaah kita kerana menimbulkan terlalu banyak masalah yang menyusahkan mereka.

Dato' Mohamed Khalil bin Yaakob: Soalan ini mempunyai maksud yang sama dengan soalan Ahli Yang Berhormat dari Baling yang telah dijawab pada 14hb November 1985. Saya tidak ada apa-apa tambahan kepada jawapan tersebut.

BUKU PENDAFTARAN PALSU

22. Tuan Ng Cheng Kuai minta Menteri Pengangkutan menyatakan:

- (a) sebab-sebab yang mengakibatkan Buku-buku Pendaftaran palsu iaitu kes-kes yang mana sebuah kereta dikeluarkan dua Buku Pendaftaran oleh Pihak Jabatan Pengangkutan Jalan;
- (b) adakah beliau sedar pemalsuan Buku-buku Pendaftaran Kereta berlaku di Selangor, Perak dan Pulau Pinang;
- (c) berapa kes pemalsuan Buku Pendaftaran yang telah dikesan; dan
- (d) tindakan yang akan diambil untuk membenters jenayah ini.

Puan Hajjah Rahmah binti Othman:

- (a) Setiap kenderaan motor yang didaftarkan adalah diberikan satu nombor pendaftaran dan

hanya satu Buku Pendaftaran sahaja dikeluarkan untuk kenderaan tersebut. Jabatan Pengangkutan Jalan (J.P.J.) tidak mengeluarkan lebih daripada satu Buku Pendaftaran bagi sesebuah kenderaan. Adalah difahamkan bahawa Buku-buku Pendaftaran palsu dibuat oleh sindiket-sindiket yang melakukan jenayah mencuri kenderaan dan menipu syarikat-syarikat kewangan untuk mendapatkan pinjaman wang sebanyak 2 hingga 3 kali serentak ke atas sesebuah kenderaan motor yang pembeliannya dibiayai oleh syarikat-syarikat kewangan berkenaan;

- (b) Kementerian Pengangkutan dan J.P.J. sedar bahawa pemalsuan Buku-buku Pendaftaran kenderaan motor berlaku di beberapa negeri dan kejadian itu sedang dalam siasatan pihak Polis;
- (c) Bilangan Kes-kes pemalsuan Buku Pendaftaran kenderaan motor yang sedang disiasat oleh pihak polis ketika ini hanya akan dapat ditentukan apabila siasatan berkenaan selesai;
- (d) Untuk mengatasi masalah pemalsuan Buku Pendaftaran itu, Jabatan Pengangkutan Jalan akan memperkenalkan Buku Pendaftaran kenderaan motor yang mengandungi ciri-ciri keselamatan tertentu menerusi program komputerisasi dan dengan cara itu percubaan-percubaan untuk menipu atau memalsukan Buku Pendaftaran akan dapat dikesan dan dibenters. Di samping itu, peraturan baru akan dikuatkuasakan tidak lama lagi yang memerlukan semua kenderaan motor diperiksa

sebelum didaftarkan atau ditukar hak milik bagi menentu serta memastikan nombor casis dan injin kenderaan berkenaan. Pemilik kenderaan juga akan ditemuduga jika beliau memohon salinan bagi Buku Pendaftaran yang hilang atau memohon pemindahan fail bagi kenderaan berkenaan ke pejabat J.P.J. lain.

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN, 1986

DAN

USUL

ANGGARAN PEMBANGUNAN, 1986

Jawatankuasa

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula pertimbangan ke atas Rang Undang-undang Perbekalan, 1986 dan Anggaran Pembangunan, 1986 dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis. (Hari Ketiga).

*Majlis bersidang dalam
Jawatankuasa*

(Timbalan Yang di-Pertua mem-
pengerusikan Jawatankuasa)

Maksud B. 13 (Jadual)—

*Maksud P. 13 (Anggaran
Pembangunan, 1986)—*

Tuan Pengerusi: Kepala Bekalan B. 13 dan Kepala Pembangunan P. 13 di bawah Kementerian Kehakiman terbuka untuk dibahas.

Ahli Yang Berhormat dari Kuala Lumpur Bandar.

3.36 ptg.

Tuan Lee Lam Thye (Kuala Lumpur Bandar): Tuan Pengerusi, saya bercadang untuk menyentuh satu dua perkara sahaja dalam perbahasan saya atas Maksud Bekalan B. 13, muka surat 49 dan perkara yang saya menyentuh ialah Butiran yang kedua mengenai Kehakiman.

Berhubung dengan perkara Kehakiman, saya suka membangkitkan perkara mengenai Mahkamah Tuntutan Kecil. Dan di samping ini, suka menggesakan Kementerian yang berkenaan supaya menyegerakan pengemukaan satu Rang Undang-undang dengan tujuan untuk menubuhkan sebuah Mahkamah Tuntutan Kecil ataupun "small claims court", dengan izin, yang mana menerusnya mangsa-mangsa amalan-amalan perniagaan boleh mendapatkan perlindungan tanpa bantuan peguam.

Mahkamah Tuntutan Kecil boleh menjadi satu kenyataan jika Kerajaan bersedia memperkenalkan satu Rang Undang-undang Tribunal Tuntutan Kecil di Parlimen ini. Apa juga baiknya profesyen perundangan, Tuan Pengerusi, ramai orang enggan pergi ke mahkamah kerana takutkan dibebani kos guaman yang tinggi dalam sesuatu kes yang mana mereka mungkin menang atau kalah. Oleh itu tidaklah memeranjatkan bahawa apabila sejumlah kecil wang terlibat bakal-bakal pendakwa terpaksa menerima apa juga ketidakadilan yang dilakukan ke atas mereka daripada mendapatkan perlindungan menerusi Mahkamah.

Akan tetapi, jika terdapat sebuah Mahkamah Tuntutan Kecil keadaan ini akan berubah, mahkamah ini akan menyediakan cara perlindungan guaman yang mudah dan cepat.

Mahkamah akan menjadi satu badan yang berotonomi dikendalikan oleh sekumpulan penimbangtara yang

dilantik oleh Kerajaan. Dan penal timbangtara itu boleh datang dari berbagai kalangan masyarakat dan boleh pula diwartakan sebagai pegawai-pegawai Mahkamah Tuntutan Kecil.

Mangsa boleh memfailkan tuntutan mereka tetapi mereka tidak perlu mendapat khidmat peguam. Apa yang mereka boleh lakukan ialah mengisikan dalam borang yang tersedia secara otomatis menjadi satu kenyataan tuntutan.

Pengadu tidak perlu membayar apa juga "charge" kecuali satu "fee" apabila mendaftarkan tuntutan yang meliputi belanja pentadbiran.

Penubuhan Mahkamah Tuntutan Kecil akan juga membantu mengurangkan beban mahkamah. Saya suka menggesa Yang Berhormat Menteri yang berkenaan supaya menimbang dengan serius dan dapat melaksanakan cadangan untuk menubuhkan satu Mahkamah Tuntutan Kecil tanpa dilengah-lengahkan lagi.

Tuan Pengerusi, mengenai perkara kehakiman yang sama, saya juga suka menggesa Kerajaan supaya memberi pertimbangan yang serius kepada penubuhan Mahkamah Rayuan seperti yang dicadangkan oleh Yang Arif Hakim Dato Harun Hashim. Beliau mencadangkan supaya Mahkamah Rayuan ditubuhkan bagi bertindak sebagai satu alat penapis untuk mahkamah tinggi dan Mahkamah Agong menghendaki kajian yang serius oleh Kerajaan dengan satu pandangan ke arah melaksanakannya.

Seperti yang telah dijelaskan, Mahkamah Rayuan akan menjadi Mahkamah Rayuan terakhir untuk kes-kes yang telah dibicarakan di Mahkamah subordinate kecuali dalam kes-kes yang tertentu yang mendapat kebenaran khas untuk membuat rayuan seterusnya kepada Mahkamah

Agung. Mereka yang dibicarakan di Mahkamah Tinggi akan juga mendapat hak secara automatik untuk merayu kepada Mahkamah Rayuan ini.

Saya berharap, Tuan Pengerusi, pihak Kerajaan tidak akan menggunakan alasan kewangan untuk menolak cadangan ini. Seperti yang telah diterangkan penubuhan Mahkamah Rayuan ini bukanlah suatu yang berlebihan atau tidak menjadi beban tambahan ke atas pembayar cukai dan saya berharap bahawa pihak Kerajaan dapat memberi pertimbangan yang sewajarnya tentang cadangan untuk menubuhkan Mahkamah Rayuan ini.

Yang akhir, Tuan Pengerusi, saya suka menyentuh mengenai Butiran nombor 5, Perkhidmatan Bantuan Guaman yang terkandung di dalam muka surat 50. Saya ingin menyentuh Biro Bantuan Guaman ini. Di dalam hubungan ini saya suka menarik perhatian Yang Berhormat Menteri yang berkenaan kepada masalah kekurangan tenaga pekerja dalam Biro Bantuan Guaman ini.

Walaupun usaha-usaha sedang dibuat untuk menggalakkan ataupun meningkatkan Biro dan perkhidmatan guamannya kepada orang ramai, langkah-langkah mestilah diambil juga untuk menugaskan lebih ramai kakitangan, terutamanya pegawai undang-undang untuk memberi khidmat kepada mereka yang berkelayakan untuk mendapatkan bantuan guaman.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat, nampaknya Ahli Yang Berhormat berucap mengenai.....

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Pengerusi, saya berucap mengenai Butiran 5, Perkhidmatan Bantuan Guaman yang terkandung di dalam muka surat 50.

Tuan Pengerusi: Bukan Biro Bantuan Guaman?

Tuan Lee Lam Thye: Oleh sebab ada satu Biro yang mengendalikan segala kes, oleh sebab ini ada berkaitan dengan Biro Bantuan Guaman.

Tuan Pengerusi: Sila teruskan buat sementara waktu.

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Pengerusi, dengan dipertimbangkan daripada pertambahan bilangan kes yang diuruskan oleh Bahagian ini ataupun Biro Bantuan Guaman ini tanpa diragukan bahawa Biro mempunyai satu tugas yang penting untuk memberi khidmat kepada mereka yang berkecenderungan untuk mendapatkan bantuan guaman.

Selagi tenaga pekerja yang ramai tidak diperuntukkan, maka selama itulah kerja akan bertimbun dan mereka yang benar-benar memerlukan bantuan guaman akan terhalang dari mendapat bantuan tersebut.

Saya mendapati bahawa bilangan kes yang dikendalikan oleh Biro ini telah menurun sejak tahun lalu kerana kekurangan kakitangan dan Biro telah menguruskan 7,781 kes dalam tahun 1982.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat, bukannya Biro Bantuan Guaman di bawah bidang kuasa Jabatan Perdana Menteri?

Tuan Lee Lam Thye: Bukan, Tuan Pengerusi. Perkara yang ada di bawah bidang kuasa Jabatan Perdana Menteri ialah Biro Pengaduan Awam. Tetapi ucapan saya ini ada berkaitan dengan tanggungjawab Kementerian Kehakiman yang berkenaan.

Datuk Dr James P. Ongkili: Tuan Pengerusi, butiran di bawah sekali, muka surat 50, Butiran nombor 5. Benar, bolehlah beliau bercakap.

Tuan Pengerusi: Terima kasih, Yang Berhormat.

Tuan Lee Lam Thye: Boleh saya teruskan?

Tuan Pengerusi: Sila teruskan. Memang ada butiran di bawah sekali, saya pun tak nampak.

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Pengerusi, tadi saya ada menyatakan bahawa menurutnya kes-kes yang diuruskan oleh Biro Bantuan Guaman ini, saya mendapati bahawa dalam tahun 1982 Biro ini telah menguruskan 7,781 kes dan untuk tahun 1983 9,721 kes dan untuk tahun 1984, 8,440 kes dan sehingga Ogos tahun ini 5,138 kes.

Saya difahamkan, Tuan Pengerusi, bahawa jumlah kakitangan Biro ialah hanya lebih kurang 120 orang dan di samping untuk menjaga Ibu Pejabat di Kuala Lumpur, ia terpaksa juga membekalkan kakitangan ataupun terpaksa untuk memberikan perkhidmatan kepada lebih kurang 15 cawangan di seluruh negara.

Saya sendiri sentiasa menemui orang ramai yang terpaksa mendapatkan bantuan guaman dari Biro yang berkenaan bagi mendapatkan keadilan kerana mereka tidak ada cara lain untuk mendapatkan bantuan guaman bersendirian oleh kerana mereka mengalami kesusahan dari segi kewangan.

Dan saya berpendapat bahawa sekiranya Biro ini tidak dikendalikan ataupun tidak dibekalkan dengan kakitangan yang secukupnya, maka orang ramai ataupun orang yang layak untuk mendapatkan bantuan guaman ini, mereka akan menghadapi kesulitan.

Saya juga ingin menyeru Yang Berhormat Menteri yang berkenaan supaya membincangkan masalah kekurangan kakitangan ini dengan

pihak Jabatan Perkhidmatan Awam, kalau boleh dan cuba mengisikan kekosongan jawatan yang ada sekarang dalam Biro ini supaya Biro ini akan berupaya untuk bertugas dengan lebih berkesan lagi dalam menghulurkan bantuan guaman kepada mereka yang berkehendakannya.

Dengan itu saya berharap perkara-perkara yang saya telah sentuh di sini boleh mendapat perhatian daripada Kementerian yang berkenaan. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Sepang.

4.18 ptg.

Dato Haji Muhammed Suhaimi bin Dato Haji Kamaruddin (Sepang): Bismillahir-rahmanir-rahim. Tuan Pengerusi, terima kasih. Saya hendak minta izin bercakap atas Maksud B. 13, Butiran 2—Kehakiman.

Tuan Pengerusi, izinkan saya merujuk kepada Kertas Perintah 29 tahun 1985 iaitu Anggaran Belanjawan (Program dan Prestasi) bagi tahun 1986 berhubung dengan program kehakiman yang menunjukkan bahawa Aktiviti Mahkamah Tinggi, Aktiviti Mahkamah Sesyen dan Aktiviti Mahkamah Majistret. Ketiga-tiganya menunjukkan bahawa kes-kes tertangguh dengan bilangan yang bertambah tiap-tiap tahun. Sebagai contoh Aktiviti Mahkamah Tinggi pada tahun 1985 kes yang dibawa ke hadapan ialah sebanyak lebih kurang 97,000 kes dan pada tahun 1986 meningkat kepada lebih kurang 114,000 kes dan Mahkamah Sesyen pula kes dibawa ke hadapan pada tahun 1985 ialah lebih kurang 8,000 dan pada tahun 1986 dianggarkan meningkat kepada lebih daripada 9,000 kes.

Begitu juga di bawah aktiviti Mahkamah Majistret, kes di bawa ke hadapan bagi tahun 1985 adalah sebanyak 45,960 dan pada tahun 1986 kes dibawa ke hadapan meningkat kepada 47,460. Bukan sahaja angka-angka ini besar tetapi ianya meningkat bertambah tahun demi tahun, bermakna kes-kes yang menunggu di mahkamah untuk dibicarakan bukan sahaja banyak, tetapi bertambah bilangannya. Maka timbullah dictum yang memang kita semua sedia maklum Tuan Pengerusi, dengan izin, *delayed justice is no justice*, dalam pada itu kita juga tidak boleh lari daripada kenyataan bahawa *speedy justice.....*

Tuan Pengerusi: Bukankah “justice delayed is justice denied”?

Dato Haji Mohamed Suhaimi bin Dato Haji Kamaruddin: Itu saya punya cara untuk menyatakan maksud yang sama. Dalam pada itu, dengan izin, *speedy justice is no justice*. Jadi kalau kita hendak tangguh sangat kes ini pun lambat-lambat pun tidak elok, kalau kita hendak deras-deras sangat pun tidak elok. Kita mesti cari suatu jalan yang tengah-tengah, yang tidak melewatkan keadilan dan tidak melekaskan perbicaraan kerana hendak lekas, maka keadilan tidak dapat dicapai.

Sehubungan dengan ini saya berpendapat, Tuan Pengerusi, bahawa bilangan Majistret, bilangan President Sessions Court pertulah ditambah, kalau dengan angka yang ada sekarang, maka saya fikir tidak akan dapat Mahkamah Rendah, Mahkamah-mahkamah Tengah mengatasi masalah dengan izin, *backlog of cases* ini.

Saya mencadangkan sungguhpun dalam keadaan recession ini kita tidak mahu menambah kakitangan, tetapi dalam soal keadilan kita janganlah sangat terpengaruh dengan wang ringgit, kerana keadilan lebih penting

daripada wang ringgit dan saya mencadangkan Kementerian ini haruslah mempertimbangkan cara-cara menambahkan bilangan kakitangan kehakiman terutama di kalangan Majistret-majistret dan juga di kalangan Mahkamah Sesyen supaya apabila bertambah kakitangan-kakitangan Mahkamah Majistret dan Mahkamah Sesyen insya Allah akan selesailah atau berkekuranganlah kes-kes dibawa ke hadapan ini dengan suatu cara yang saksama.

Satu lagi, Tuan Pengerusi, saya dapati bahawa mahkamah-mahkamah yang ada sekarang ini tidak menggunakan alat-alat sains dan teknologi, tidak menggunakan alat-alat moden. Sekarang ini berbagai-bagai alat moden sudah pun ada, tetapi oleh sebab-sebab yang kurang saya pastikan mahkamah-mahkamah masih belum lagi menggunakan alat-alat yang boleh membantu ke arah mempercepatkan perbicaraan-perbicaraan. Seumpamanya pada hari ini mahkamah-mahkamah terutama Majistret-majistret dan juga Presiden Mahkamah Sesyen masih lagi menulis cara-cara, dengan izin, long-hand, secara butiran-butiran keterangan-keterangan, tidak ada pun bantuan jurutrengkas atau alat-alat jurutrengkas yang boleh membantu mereka mengambil nota-nota perbicaraan alat-alat rakaman dan sebagainya, semuanya tidak ada, boleh dikatakan hampir 100% di mahkamah-mahkamah kita sekarang masih semuanya, dengan izin, manual tidak ada langsung menggunakan alat-alat moden.

Saya fikir masanya sudah tiba kalau tidak boleh pun menggunakan alat-alat moden ini, sekurang-kurangnya mahkamah-mahkamah ada Jurutrengkas atau tukang merakam, jadi sekurang-kurangnya Majistret atau Presiden Mahkamah Sesyen itu tidak perlulah mencatat segala

keterangan yang diberi oleh saksi-saksi dan sebagainya, dapat menumpukan perhatian kepada perbicaraan yang berlaku di hadapannya dan membiarkan fungsi dan kerja mencatat nota ini kepada Jurutrengkas ataupun kepada kakitangan-kakitangan yang disediakan untuk itu. Maka dengan itu mungkin perbicaraan ini akan lebih cepat, lebih laju lagi perbicaraan itu boleh berjalan, kalau tidak terpaksa Majistret itu menyatakan kepada saksi perlahan sedikit, jangan laju sangat saya hendak tulis ini, soalan itu tidak dapat ditanya kepada saksi-saksi dengan cara yang pantas kerana terpaksa soalan-soalan itu ditanya selepas pengadil itu ataupun para hakim itu telah menulis, sudah selesai tulis baru boleh soalan yang kedua dan ketiga dan seterusnya disampaikan. Oleh hal yang demikian ini melambatkan cara-cara perbicaraan di mahkamah kita.

Tuan Pengerusi, satu lagi kalau boleh saya sentuh, saya sudah sentuh tahun yang lalu, tetapi oleh kerana tidak ada apa-apa pertukaran dan perubahan, saya hendak sentuh sekali lagi, iaitu saya berpendapat bahawa Kementerian Kehakiman ini harus ditukar namanya daripada Kementerian Kehakiman kepada Kementerian Peguam Negara dan Undang-undang supaya Menteri yang memegang jawatan Menteri Undang-undang dan Peguam Negara itu ada di dalam Dewan yang mulia ini dan dapat kita soal jawab atau apa yang dijalankannya. Dalam keadaan yang sekarang ini kita ada mempunyai Kementerian Kehakiman dan ini akan memberi suatu gambaran yang mungkin tidak tepat seolah-olah kita menguasai kehakiman sedangkan kehakiman itu adalah suatu badan yang bebas, yang berasingan dengan, dengan izin, badan Executive dan badan Legislature, kita tidak mahu memberi gambaran, appearance seolah-olah Judiciary kita ada seorang

ahli politik ataupun seorang Wakil Rakyat yang mengetuainya. Maka dapat keputusan-keputusan kehakiman kita kononnya dipengaruhi oleh pihak Executive ataupun pihak Legislature, dengan izin.

Saya khuatir dengan istilah Kementerian Kehakiman ini boleh menimbulkan prasangka bahawa Kehakiman kita tidak lagi bebas, tidak lagi terasing daripada dua lagi badan yang lain iaitu Executive dan Legislature dan ini suatu perkara yang fundamental, perkara asas dan harus kita mengambil perhatian yang berat. Tetapi sekiranya kita buat cara dahulu iaitu selepas kita merdeka kita telah mewujudkan bukan Kementerian Kehakiman, tetapi Kementerian Undang-undang dan Peguam Negara ini saya fikir lebih tepat, jadi undang-undang itu dibuat oleh badan Legislature dan memang sepatutnyalah ketuanya daripada Ahli Parlimen kerana memang itu tugas kita membuat undang-undang, melulus undang-undang dan memang sepatutnya ada seorang Ahli Parlimen yang mengetuai Kementerian Undang-undang itu. Juga dari segi pendakwaan dan juga dari segi menasihati Ahli-ahli Kabinet dari segi undang-undang memang elok ada seorang Menteri yang ia memegang jawatan Peguam Negara supaya dapat duduk di dalam Kabinet dan menasihati Kabinet atas perkara-perkara undang-undang.

Saya yakin dan percaya boleh dikatakan semua keputusan Kabinet ada unsur-unsur undang-undang dan sekiranya Peguam Negara itu seorang Ahli Kabinet, maka ia dapat memberi pandangan dan nasihat kepada Kabinet atas perkara-perkara yang ada kait-mengait dengan undang-undang. Tetapi sekiranya Peguam Negara itu bukan seorang Menteri dan dia tidak duduk di dalam Kabinet, maka Kabinet rugi dari segi tak dapat nasihatnya atas perkara-perkara yang

penting dan mungkin oleh kerana tidak ada nasihat Peguam Negara kadang-kadang boleh jadi Kabinet membuat keputusan-keputusan yang salah dari segi undang-undang dan kesalahan ini dapat diperbetulkan setelah Kabinet membuat keputusan dan bukan sebelum daripadanya. Saya fikir ada baik Kabinet mendapat nasihat Peguam Negara sebelum ia membuat keputusan dan bukan mendapat nasihat daripada Peguam Negara setelah ia membuat keputusan kerana ini akan menjadi suatu, dengan izin, "embarrassment" dan mungkin menyulitkan pihak Kabinet sekiranya keputusannya terpaksa dibatalkan oleh kerana nasihat Peguam Negara, katakanlah sesuatu keputusan itu bertentangan dengan Perlembagaan dan sebagainya. Oleh itu, saya menyarankan bahawa kita balik kepada cara kita selepas kita merdeka itu dan sistem itu nampaknya berjalan dengan baik, tak ada langsung kecacatan sistem yang lama itu, malah memberi satu kekesanan yang cukup baik, iaitu melalui kewujudan Kementerian Undang-undang dan Peguam Negara.

Tuan Pengerusi: Cukuplah peringkat dasar.

Dato Haji Mohamed Suhaimi bin Dato Haji Kamaruddin: Terima kasih, Tuan Pengerusi.

Sekarang saya pergi kepada satu perkara yang lain atas nasihat Tuan Pengerusi, iaitu kepada Butiran 5, Perkhidmatan Bantuan Guaman. Masa kini skop ataupun kuasa Biro Bantuan Guaman ini begitu terhad dan masanya telah tiba supaya kuasanya diperluaskan sekurang-kurangnya meliputi kes-kes buruh, perhubungan perindustrian dan apa-apa juga perkara yang berkaitan dengan Mahkamah Buruh. Saya fikir dengan adanya perkara perburuhan ini dimasukkan di bawah skop kuasa bantuan Biro Guaman maka dapatlah

pekerja-pekerja yang pada hari ini menghadapi berbagai-bagai masalah mendapat bantuan guaman secara percuma atas perkara-perkara yang berkait dengan soal pekerjaannya, sama ada dia diberhenti atau dari segi kerjanya, bermacam-macam perkara yang boleh timbul berhubung dengan seseorang buruh itu. Maka sekiranya ada bantuan percuma daripada Biro Bantuan Guaman ini maka dapatlah mereka ini memajukan masalah-masalah mereka ke mahkamah-mahkamah yang khusus dan tertentu. Malangnya pada hari ini buruh-buruh kita ini pendapatannya taklah begitu tinggi, pekerja-pekerja ini sebahagiannya tak mampu mendapatkan khidmat peguam, tak dapat nasihat-nasihat daripada yang tertentu untuk membawa kes-kes mereka dan lazimnya kes-kes mereka yang sebenarnya mempunyai satu kes yang baik, satu tuntutan yang boleh dimajukan dan boleh ia menang atas kesnya, tetapi oleh kerana ia tidak mampu, maka kesnya tertinggal begitu sahaja.

Saya merayu dan memajukan pandangan kepada Kementerian Kehakiman semoga dapat diperluaskan skop jurisdiction Biro Guaman ini supaya meliputi perkara-perkara perburuhan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Bandar Kuching.

4.36 ptg.

Tuan Sim Kwang Yang (Bandar Kuching): Tuan Pengerusi, saya menyentuh kepada B. 13, Butiran 1 dan 2, Pentadbiran Am dan Kehakiman yang mana peruntukan telah dilakukan kepada tugas menjalankan Kementerian Kehakiman.

Tuan Pengerusi, terlebih dahulu ingin saya mengucapkan syabas dan setinggi-tinggi tahniah bagi pihak DAP kepada pihak Kehakiman, pihak

Judicial di negara kita oleh kerana walaupun Malaysia mencapai kemerdekaan selama 22 tahun sahaja tetapi kita telah berjaya mendirikan sebuah sistem kehakiman yang cemerlang, yang "credible", yang meyakinkan. Oleh kerana di bawah sistem Parliamentary Democracy kita, seperti yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Sepang, persaingan kuasa-kuasa di antara pihak Legislature, pihak Kehakiman dan pihak Kerajaan adalah amat penting, adalah satu prinsip "crucial" supaya memberi "checks and balances", dengan izin, untuk mencegah tindakan pentadbiran dan sebagainya yang tidak adil. Walaupun rakyat jelata mempunyai kefahaman yang salah bahawa hanya Parlimen boleh meluluskan undang-undang sahaja, janganlah kita lupa bahawa hakim-hakim, khususnya hakim dalam Mahkamah Agong juga membuat undang-undang secara membuat keputusan dalam kes-kes tertentu yang menjadi "case laws" dan "case laws" ini juga menjadi "precedents" untuk generasi yang akan datang. Dengan izin, saya mengucapkan sekali lagi syabas kepada pihak Kehakiman bagi pihak DAP sini.

Walaupun demikian, setelah 22 tahun evolusi dalam sistem kehakiman negara kita, keperluan-keperluan rakyat kita untuk keadilan undang-undang juga memperluas dan mengembangkan. Mungkin masa telah tiba untuk kita mengkaji semula bagi tujuan mencari reformasi bagi pentadbiran yang ada dan dua soalan menjadi bersangkut-paut. Soalan pertama, bolehkah sistem yang kita ada sekarang mencukupi untuk menemui kehendak-kehendak oleh satu rakyat yang menjadi lebih sophisticated, lebih progresif. Soalan kedua, adakah mahkamah-mahkamah kita berkesan untuk mentadbirkan keadilan ataupun "administration of justice".

Saya tidak begitu sentiasa untuk bersetuju dengan Ahli-ahli Yang Berhormat dari UMNO, tetapi di sini saya ingin bercakap saya bersetuju dengan Ahli Yang Berhormat dari Sepang dengan sepenuh-penuhnya bahawa satu masalah yang telah meningkatkan tahun demi tahun ialah "backlog" kes-kes di mahkamah pada semua peringkat di negara kita. Sebagai satu "supplement" kepada angka-angka yang telah disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Sepang, kita juga mendapat tahun daripada satu kertas kerja yang dikemukakan kepada Malaysian Law Conference oleh seorang hakim yang terkenal, Justice Harun Hashim. Hakim Harun Hashim telah mengatakan bahawa walaupun bilangan hakim-hakim di Mahkamah Tinggi di negara kita telah ditambah kepada 27 hakim pada masa sekarang, tetapi oleh kerana pertambahan kes-kes yang melibatkan dadah berbahaya serta kes-kes yang melibatkan ISA kian bertambah dalam 2 tahun yang lepas, mahkamah-mahkamah tidak boleh lagi mempercepatkan tugas mereka untuk mentadbirkan keadilan. Menurut beliau, tanpa kes-kes baru Mahkamah-mahkamah Tinggi sekarang akan memakan 6 tahun untuk habis membicarakan semua kes-kes rayuan yang ada sekarang di Mahkamah-mahkamah Tinggi. Dan rayuan jenayah ataupun criminal appeals, dengan izin, dari Mahkamah Subordinate kepada Mahkamah Tinggi juga bertambah sebanyak 500% sejak tahun 1984 dan juga kes-kes civil dalam Mahkamah Tinggi kian bertambah tahun demi tahun.

Saya bersetuju dengan Yang Berhormat Tuan Pengerusi sendiri ada satu cliché, dengan izin, "justice delayed is justice denied", ataupun seperti yang dikatakan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri apabila beliau merasmikan pembukaan Malaysia Law Conference, justice overly delayed is

injustice perpetrated dan backlog kes-kes yang diadakan di dalam mahkamah-mahkamah negara kita menjadi satu cause for concern, dengan izin.

Saya ingin mendapat tahu daripada Yang Berhormat Menteri Kehakiman sama ada kita ada kes-kes di mana seorang yang dituduh, ditangkap dan ditahan selama dua, tiga empat tahun ketika ianya menunggu kes rayuan dibicarakan dan selepas tempoh ini, selepas perbicaraan telah dihabiskan dan satu hukuman dibuat bahawa orang yang dituduh ini tidak bersalah, bagaimanakah kita sebagai satu state, satu negara boleh mengantirugikan kepada orang ini oleh kerana kehilangan kebebasan bagi tempoh yang panjang, oleh kerana masalah-masalah emosi yang timbul bukan kepada orang yang dituduh ini sahaja tetapi kepada keluarganya dan masa telah tiba bagi kita mencari cara-cara untuk merefomasikan struktur sistem kehakiman kita.

Saya bersetuju dengan Ahli Yang Berhormat dari Sepang juga, bilangan hakim-hakim harus ditambah tetapi mungkin langkah ini sebagai satu langkah tunggal akan kurang mencukupi untuk mempercepatkan proses mentadbir keadilan.

Mungkin kita harus mengkaji semula struktur sendirinya dengan mengubahsuaikan bidang kuasa mahkamah-mahkamah ketiga-tiga peringkat ini supaya mungkin, dengan izin, Sessions Court ataupun Magistrate Court boleh menjalankan sebahagian tugas yang sedang dijalankan oleh Mahkamah Tinggi.

Dengan ini saya ingin menyentuh kepada kes rayuan seperti yang disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Kuala Lumpur Bandar iaitu masanya telah tiba bagi kita menimbangkan kemungkinan wujudnya satu Mahkamah Rayuan (Appellate Court) yang bertambah.

Contohnya telah dicadangkan oleh Hakim Harun Hashim iaitu satu Mahkamah Rayuan di antara High Court dengan Mahkamah Agung untuk bukan sahaja mencepatkan pentadbiran Kementerian Kehakiman dan mencegah dan membanteras backlog kes-kes tetapi juga untuk memastikan keadilan ataupun justice yang menjadi satu matlamat terakhir bagi semua orang yang melibatkan diri mereka sendiri di dalam proses ini.

Tuan Pengerusi, hukuman yang dibuat dalam mahkamah-mahkamah adalah hukuman dan keputusan yang dibuat oleh individu. Saya penuh dengan keyakinan bahawa kita mempunyai hakim-hakim yang baik, yang bijak, yang penuh dengan wisdom, tetapi, dengan izin, to err is human dan di bawah sistem Common Law yang kita wariskan daripada sistem undang-undang, kita harus memberi kepada semua rakyat, semua warganegara tiap-tiap peluang rayuan yang terdapat supaya human error ataupun kesilapan manusia dapat dicegahkan sejauh yang boleh supaya kita tidak akan mengenakan, dengan izin, miss-administration of justice.

Satu sebab yang menimbulkan backlog dan kelewatan untuk membicarakan kes-kes rayuan ialah perubahan dan pertukaran yang dikenakan kepada sistem kehakiman negara kita. Contohnya Mahkamah Agung kita sekarang memainkan peranan yang dimainkan oleh dua badan iaitu Mahkamah Persekutuan dan Privy Council.

Pada Januari, 1978 rayuan kepada Privy Council telah dibatalkan jikalau kes-kes yang ingin dirujuk ialah kes mengenai jenayah dan Perlembagaan dan pada Januari tahun ini rayuan kepada Privy Council bagi semua kes termasuk kes Civil pun juga dibatalkan dan sekarang Mahkamah Agung harus menjalankan tugas-tugas

yang dijalankan oleh dua badan. Mereka tidak mampu lagi dengan sumber-sumber yang terhad, dengan kakitangan yang terhad untuk memeriksa kes-kes yang beribu-ribu banyaknya setiap tahun untuk diputuskan bagaimanakah ataupun sama ada kes-kes tertentu boleh dirujukkan kepada Mahkamah Agung atau tidak.

Di samping itu Seksyen 68 Courts of Judicature Act 1964 juga menghadkan kes-kes melibatkan wang kurang daripada \$100,000. Kes seperti ini tidak boleh dirujuk kepada Mahkamah Agung tanpa kebenaran dan kelulusan daripada Mahkamah Agung sendiri ataupun Mahkamah Tinggi. Dengan ini rakyat dinafikan hak secara automatik untuk rayuan yang menjadi satu prinsip asas kepada sistem kehakiman negara kita.

Saya bersetuju dengan Hakim Harun Hashim bahawa satu Mahkamah Rayuan yang bertambah harus diwujudkan sebagai suatu, dengan izin, filter mechanism untuk meluluskan sama ada satu-satu kes tertentu boleh dirujuk kepada Mahkamah Agung bagi rayuan atau tidak. Jikalau pihak Kerajaan khuatir atau bimbang mengenai perbelanjaan yang besar oleh kerana kita memerlukan bilangan hakim-hakim yang lebih, mungkin perbelanjaan yang lebih besar untuk mendirikan mahkamah-mahkamah dan menggajikan lebih kakitangan bagi proses itu untuk mendirikan satu court rayuan yang bertambah, saya ingin bagi pihak DAP ucapkan bahawa janganlah khuatir oleh kerana perbelanjaan ini adalah, dengan izin, money well spent oleh kerana kita bukan menjalankan pentadbiran secara routine tetapi kerana melibatkan kita sendiri dengan keadilan, dengan nyawa orang-orang di mana hukuman mati dikenakan.

Di samping itu, Tuan Yang di-Pertua, struktur Kementerian Kehakiman harus juga dikaji semula khususnya mengenai penambahan bilangan Resident Magistrates.

Di negara kita sekarang, di Semenanjung Malaysia sebagai contohnya, kita ada 37 Mahkamah Magistret yang tidak mempunyai Magistret Residen. 10 Mahkamah Magistret di Sarawak dan 10 Mahkamah Magistret di Sabah juga tidak ada mempunyai Mahkamah Residen. Mereka bergantung kepada Magistret "circuit" sahaja. Ini satu situasi yang kurang memuaskan dan saya bercadang untuk satu Magistret Residen di stesyenkan di semua daerah. Mereka tidak dibiarkan untuk pergi ke atas mahkamah "circuit" supaya mereka boleh mendengar kes-kes yang kecil sedikit, pergaduhan yang tidak begitu besar yang melibatkan wang yang tidak begitu banyak supaya hakim-hakim "circuit" itu boleh dihantar untuk meliputi satu kawasan yang lebih luas untuk mendengar membicarakan kes-kes yang lebih serius dan bukan seperti sekarang kekurangan hakim-hakim di semua peringkat. Dan mungkinlah kita juga ingin menyiasat kemungkinan untuk mendirikan mahkamah kecil di semua pusat bandaraya yang khusus mengendalikan kes-kes trafik sahaja ataupun kes-kes yang melibatkan summons daripada Majlis Perbandaran.

Di samping itu, Tuan Pengerusi, selain daripada small claims courts yang dicadangkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Kuala Lumpur Bandar yang diwujudkan di bandaraya sahaja, saya cadangkan juga supaya rakyat Sarawak yang menduduki di luar bandar tidak dinafikan peluang yang penuh bagi proses kehakiman kita supaya mahkamah tuntutan kecil juga ditubuhkan di luar bandar. Satu sistem yang baru mungkin diperlukan,

satu prosedur yang lebih sederhana di mana parti-parti yang terlibat boleh mewakili mereka sendiri dan kita tidak harus menggunakan hakim-hakim lagi tetapi melantik pegawai-pegawai Kerajaan ataupun ahli-ahli "community" yang terkenal untuk menghukumkan kes-kes itu.

Akhirnya saya ingin menyentuh kepada satu perkara yang jarang dibangkitkan kepada Dewan yang mulia ini iaitu perkara terhadap kes-kes rogol. Tuan Pengerusi, pertubuhan-pertubuhan kaum wanita telah dengan sekeras-sekerasnya membantah prosedur dalam mahkamah kita mengenai perbicaraan kes-kes rogol. Saya tahu hakim-hakim kita dihadkan oleh konvensyen oleh, case laws dan sebagainya tetapi adakah Yang Berhormat Menteri sedar bahawa di bawah undang-undang rogol yang ada sekarang, mangsa rogol harus membuktikan dalam mahkamah bahawa mereka tidak sukarela, tidak bersetuju dengan tindakan yang terlibat dan kadang kala mereka menjadi bukan pihak yang menuduh tetapi pihak yang dituduh sehingga kita harus membuktikan mereka tidak pernah melibatkan mereka dengan kaum lelaki sehingga mereka menjadi, di sini saya tidak boleh mengucapkan dengan sepenuhnya tanpa menggunakan perkataan-perkataan yang dianggap sebagai kurang berbudi bahasa dalam "civil societies", tetapi mangsa rogol harus membuktikan mereka tidak seduce, dengan izin, orang-orang lelaki itu. Inilah satu keadaan yang tidak memuaskan bukan kepada kaum wanita sahaja tetapi kepada semua pihak yang mencintai sistem keadilan undang-undang negara kita.

Sekarang kita tidak bergantung kepada sistem British lagi oleh kerana kita telah membatalkan rayuan kepada Privy Council sebagai suatu langkah permulaan untuk

mengasingkan kita sendiri, mungkin satu proses baru boleh ditetapkan supaya perbicaraan tentang kes-kes rogol boleh diubahsuai dan mangsa rogol tidak menjadi pihak yang dituduh lagi dan semua mangsa-mangsa rogol boleh digalakkan untuk membuat laporan kepada Polis ataupun menghadapi kes-kes ke mahkamah dan bukan seperti yang kita ada sekarang, mereka menjadi pusat publicity yang murah, mereka menjadi mangsa di Police Station dan di Hospital Besar sahaja.

Tuan Pengerusi, di bawah undang-undang yang ada sekarang hukuman yang maksimum bagi perogol ataupun rapist ialah 20 tahun, ini satu hukuman yang cukup berat. Tetapi di bawah undang-undang yang ada sekarang tidak ada hukuman yang minimum dan kadang kala hakim-hakim memberi discretion mereka untuk menghukum penjara selama tiga ataupun empat tahun sahaja dan jikalau kita potong hari-hari bagi cuti, potong tempoh hari-hari untuk tempoh di mana orang yang dituduh ditahan di dalam penjara, hukuman kurang mencapai tempoh tiga ataupun empat tahun sekali. Dengan ini pihak-pihak tertentu khususnya pihak kaum wanita telah bercadang supaya satu hukuman yang minimum untuk dikenakan hukuman minimum sebanyak lima tahun.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat.....

Tuan Sim Kwang Yang: Ya, saya tahu di luar sedikit daripada tajuk asal.

Tuan Pengerusi: Jabatan Peguam Negara—Undang-undang dan Parlimen.

Tuan Sim Kwang Yang: Dengan ini saya ucapkan syabas sekali lagi bukan kepada Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri tetapi

kepada pihak Kehakiman dan saya cakaplah, long live separation of powers, dengan izin, thank you.

5.00 ptg.

Menteri Kehakiman dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Datuk Dr James P. Ongkili): Tuan Pengerusi, terlebih dahulu saya ingin mengucapkan terima kasih kepada ketiga-tiga Ahli Yang Berhormat yang telah menyampaikan ucapan, komen-komen mereka mengenai dengan Belanjawan bagi Kementerian Kehakiman pada tahun ini. Terutama saya ingin menjawab serba sedikit apa yang telah disampaikan oleh Ahli Yang Berhormat dari Kuala Lumpur Bandar mengenai dengan Mahkamah Tuntutan Kecil. Ini sebenarnya sedang dibincang dan satu Jawatankuasa telah pun ditubuhkan di peringkat Ketua Pendaftar Mahkamah dan juga Ketua Setiausaha Kementerian Kehakiman dan beberapa orang lagi ahli. Keputusan Jawatankuasa ini akan disampaikan kepada pihak hakim-hakim dan satu jawatankuasa yang dianggotai oleh hakim-hakim akan meninjau, meneliti segala syor yang dibuat oleh jawatankuasa yang pertama itu dan adalah diharapkan yang Jawatankuasa Hakim-hakim ini akan menyampaikan syor-syor mereka kepada Kerajaan kelak. Ini sedang berjalan semenjak tahun lalu lagi dan saya sendiri mengharap tidak lama lagi dari sekarang keputusan jawatankuasa yang kedua iaitu yang dianggotai oleh hakim-hakim akan selesai dan akan dapat disampaikan kepada pihak Kerajaan.

Mengenai dengan Mahkamah Rayuan, ini memang semenjak Mahkamah Agong ditubuhkan pada 1-1-1985 ini telah menjadi perbincangan di kalangan rakyat di negara kita ini khususnya di kalangan peguam-peguam dan pada ketika ini Kerajaan khususnya Kementerian sedang meninjau sejauh manakah

perbincangan dan pandangan-pandangan itu akan perlu diperhatikan supaya perbincangan dan saranan-saranan untuk mendirikan sebuah Mahkamah Rayuan lagi selain daripada Mahkamah Agong boleh dipertimbangkan.

Pada ketika ini satu Persidangan Persatuan Undang-undang Malaysia sedang berjalan di Kuala Lumpur dan tajuk ini juga antara lain sedang dibincangkan oleh persidangan tersebut. Semunya sumber ataupun punca-punca perbincangan seperti ini akan kita ambil maklum untuk meneliti sama ada keperluan yang dimaksudkan ini ada atau mencukupi.

Pada ketika ini semenjak 1hb Januari, 1985 ini kita ketahui yang Mahkamah Agong telah menjadi Mahkamah Rayuan (Appeals Court) yang tertinggi di dalam negara kita ini. Walaupun ada pendapat yang Mahkamah Tinggi (High Court) Malaya dan Borneo kita itu tidak begitu luas bidangnya untuk menimbang dan mendengar kes-kes terutama sekali ada yang mengatakan bidangkuananya tidak begitu cukup tinggi dan sebagainya, tetapi seperti yang saya katakan tadi, ini perlulah kita tinjau lebih lanjut lagi kerana masa, dalam pendapat saya masih begitu singkat semenjak struktur yang baru telah diperkenalkan pada 1hb Januari tahun ini. Ini kita ambil perhatian dan tentu sekali dari semasa ke semasa, dari sekarang ke masa hadapan kita akan tengok sama ada keperluan itu benar dan adakah dia begitu serius hingga dia mewajibkan "statute warrant" pembentukan satu lagi mahkamah yang lain. Kita ingin meninjau perjalanan sistem yang telah dipersetujui oleh Kerajaan dan juga wakil-wakil Kerajaan untuk mendirikan Mahkamah Agong ini; jangan lupa bahawa Parlimen juga yang telah meluluskan struktur yang ada sekarang ini dan sepatutnya kita tengok perjalanan struktur yang baru

ini dan tidaklah sampai kita kelam-kabut untuk membubarkan dia ataupun merosakkan dia sebelum kita nampak kesan dia dengan secara berlanjutan. Tetapi, Tuan Pengerusi, saya ingin memberi jaminan kepada Dewan ini bahawa perkara ini sentiasa kita akan ikuti perjalanannya, perbincangan dan pendapat rakyat professional dan sebagainya di negara kita ini.

Biro Bantuan Guaman, biro ini adalah biro yang memberi perkhidmatan guaman dengan secara percuma kepada rakyat yang tidak mampu untuk pergi kepada peguam-peguam dan sebagainya, mereka hanya membayar \$1.00 untuk mendaftar kes-kes mereka. Sebenarnya untuk makluman Ahli Yang Berhormat dari Kuala Lumpur Bandar, Biro Bantuan Guaman mempunyai satu pejabat yang tetap di tiap-tiap ibu negeri di 13 buah negeri di Malaysia dan memang ada rayuan untuk mendirikan lagi pejabat-pejabat yang baru, misal kata di Rahang ada satu permohonan, di Sarawak juga ada satu permohonan dan di Sabah ada satu permohonan, semua permohonan ini sebenarnya telah pun kita masukkan ke dalam Rancangan Malaysia Kelima dan terpulanglah kepada Kerajaan sama ada dapat menunaikan permohonan-permohonan itu. Jadi, itu memang telah pun diambil tindakan, cuma kita menunggu peruntukan sahaja untuk mengadakan pejabat-pejabat yang baru dan kakitangan-kakitangan yang baru bagi BBG (Biro Bantuan Guaman) ini.

Ahli Yang Berhormat dari Sepang telah seperti biasa memberi komen-komen beliau mengenai dengan Kementerian dan pertamanya mengenai dengan kes-kes yang menunggu (backlog) daripada Mahkamah Tinggi, Mahkamah Sesyen dan Mahkamah Majistret. Ini memang

adalah satu masalah yang dihadapi oleh kehakiman bukan sekarang sahaja tetapi boleh dikatakan sejak kita merdeka memang ada back-lock. Cuma bilangannya telah meningkat selama kita 28 tahun merdeka, 22 tahun di Sarawak dan Sabah bilangannya telah meningkat. Sebenarnya kes-kes menunggu (backlog) ini tidaklah begitu serius di peringkat Mahkamah Tinggi (High Court) di Semenanjung dan juga di Borneo atau Sarawak dan Sabah. Yang serius ialah di peringkat Mahkamah Sesyen dan lebih-lebih lagi Mahkamah Msjitre dan sebab-sebabnya antara lain telah diberikan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat sendiri semasa membentangkan ucapan masing-masing tadi, terutama sekali kekurangan pegawai-pegawai, Majistret-majistret yang dapat mengendalikan kes-kes menunggu ini. Yang serius memanglah di sebelah Semenanjung khususnya Mahkamah-mahkamah di Kuala Lumpur, Mahkamah-mahkamah Sesyen dan Majistret di Kuala Lumpur, kemudian di Ipoh dan di Pulau Pinang, yang lain-lain sebenarnya backlog itu tidak begitu banyak, terutama sekali di negeri-negeri Pantai Timur Semenanjung dan juga di Sarawak dan Sabah pun tidak begitu teruk. Cuma di Kuala Lumpur termasuk Selangor, di Ipoh dan di Pulau Pinang.

Langkah-langkah sentiasa diambil akan tetapi itulah kekurangan pegawai. Kita telah mengiklankan untuk mendapat pegawai undang-undang yang baru, untuk mendapat Majistret-majistret yang baru sehinggalah kita menawarkan jawatan Majistret kepada pesara-pesara daripada Perkhidmatan Awam terutama sekali yang mempunyai latar-belakang undang-undang, misal kata bekas pegawai-pegawai Polis dan sebagainya dan pada ketika ini ada lebih kurang 10 atau 12 bekas pegawai-pegawai Polis yang telah pun diberi kontrak untuk bertugas sebagai

Majistret-majistret untuk membantu mengurangkan bilangan kes-kes menunggu ini.

Saya yakin bahawa dalam dua tiga tahun yang akan datang backlog ini akan dapat disurutkan, dikurangkan bilangannya terutama sekali kalau permohonan Kementerian Kehakiman yang telah dimasukkan di dalam rancangan untuk diselenggarakan di bawah Rancangan Malaysia Kelima itu mendapat kelulusan. Perkara kes-kes menunggu (backlog) ini juga ada kaitannya dengan Majistret-majistret yang tidak tinggal tetap di mahkamah-mahkamah tertentu di daerah-daerah kecil. Kerana apabila Majistret itu katakanlah dia dari Johor Bahru, dia pergi mendengar kes di Batu Pahat, bila dia sampai di Batu Pahat sana ada satu saksi belum ada, peguam merayu supaya ditangguhkan kes itu, kadang-kadang dia kata: saksi saya sakit dan sebagainya, ditangguhkan; terpaksa beliau pulang bailk ke Johor Bahru dan lain kali beliau pergi di situ terpaksa bawa lagi docket yang sama dan sebagainya. Ini juga yang menyebabkan banyaknya kes-kes menunggu (backlog) ini. Ini juga yang menyebabkan banyaknya kes-kes menunggu atau backlog ini. Tetapi itulah saya katakan tadi, Tuan Pengerusi, kita telah merayu supaya lebih banyak lagi Majistret-majistret tinggal tetap di daerah-daerah yang tertentu ditunaikan supaya beliau dapat mengendalikan kes-kes tanpa berulang-alik daripada ibu negeri dan sebagainya atau bandar-bandar besar di mana beliau terpaksa duduk. Saya tidak boleh menambah lain daripada ini, saya sendiri telah melawat 10 daripada 13 negeri di negara ini untuk meninjau semua perkara-perkara ini dan semuanya mempunyai masalah-masalah yang sama seperti ini. Hanya 3 negeri sahaja saya belum pergi iaitu Perlis, Kedah dan Pahang.

Daripada perbincangan-perbincangan saya dengan hakim-hakim yang menjadi ketua-ketua dan

juga Presiden Mahkamah Sesyen di tiap-tiap negeri, saya dapati memang betul benar perkara-perkara ini, kesulitan-kesulitan ini timbul iaitu kekurangan kakitangan terutama sekali Majistret-majistret dan di kebanyakan negeri banyak daerah-daerah yang langsung tidak ada rumah kediaman atau quarters untuk Majistret-majistret tinggal tetap. Walau bagaimanapun, semua perkara ini Kementerian saya sedang rumuskan dan telah pun dirumuskan dan telah saya sampaikan kepada pihak Kerajaan-kerajaan yang berkenaan untuk meminta supaya kelemahan-kelemahan ataupun kekurangan-kekurangan ini dapat diatasi.

Begitu juga mengenai dengan alat-alat di dalam mahkamah-mahkamah, bukan sahaja alat-alat ini kurang dan tidak ada yang moden malahan banyak mahkamah di negara kita ini sangat uzur, ada yang dibuat sebelum saya dilahirkan lagi dan masih lagi digunakan sekarang. Adalah menjadi hasrat Kementerian untuk meminta peruntukan supaya mahkamah-mahkamah yang sangat uzur ini, misalnya di Tapah yang dibina pada tahun 1923, saya dilahirkan pada tahun 1939, sekarang sangat uzur dan telah pun di tiap-tiap negeri saya telah meminta mana mahkamah yang paling uzur, paling tertua dan meris dan sebagainya di negeri ini, sekurang-kurangnya beri satu atau dua untuk diberi keutamaan, tetapi kalau dikira betul ada juga berpuluh-puluh di seluruh negara yang mana Kementerian telah pun rangkai dan sampaikan kepada pihak Perbendaharaan untuk meminta perhatian supaya diperbaiki kedudukan mahkamah-mahkamah itu supaya imej dan pandangan rakyat terhadap bidang kehakiman di negara kita ini tidak terjejas selama-lamanya.

(Tuan Yang di-Pertua *mem-pengerusikan Jawatankuasa*)

Alat-alat moden kita semua bukan sahaja Kementerian Kehakiman, saya percaya semua Kementerian dan bidang aktiviti Kerajaan iaitu badan-badan Kerajaan, inginkan alat-alat yang moden itu. Kita juga inginkan alat-alat itu seperti yang ditimbulkan oleh Ahli dari Sepang, tetapi sekali lagi peruntukan kurang pada ketika ini, maktumlah Kerajaan tidak mempunyai peruntukan yang cukup dan kita telah memohon sebenarnya beberapa alat-alat.

Kementerian, misalnya, sedang mengambil tindakan untuk mendapat alat-alat moden untuk membantu pihak mahkamah, 14 Word Processors telah dibeli dan beberapa lagi akan dibeli untuk kegunaan Hakim-hakim. Kajian untuk mengadakan komputer dan mikrofilem juga sedang dibuat untuk dibeli pada tahun 1986 tetapi pada keseluruhannya kita kekurangan kemampuan untuk menemui dan menunaikan hasrat mendapati, memiliki dan menggunakan alat-alat moden itu.

Ahli dari Sepang juga telah membangkitkan soal istilah atau nama Kementerian. Beliau kata seharusnya Kementerian Kehakiman itu ditukar kalimatnya kepada Kementerian Peguam Negara dan Undang-undang dan penjelasan saya telah pun saya berikan pada tahun lalu semasa saya berucap di sini dan saya tidaklah perlu mengulangnya. Cuma saya ingin mengatakan bahawa Peguam Negara sentiasa berada di dalam Jabatan Perdana Menteri dan Peguam Negara sentiasa ada untuk menasihatkan Kabinet. Kalau pun Kabinet bermesyuarat tiap-tiap hari, Peguam Negara sentiasa ada untuk memberi nasihat beliau kepada Kabinet. Jadi tidaklah benar kalau dikatakan Peguam Negara itu tidak dapat memberi nasihat kepada Kabinet sehinggalah Kabinet tidak dapat

menyediakan Rang Undang-undang yang padat dan munasabah. Sebab itulah tugas nombor satu Peguam Negara untuk memberi nasihat kepada Kabinet khususnya dan kepada semua Kementerian atau kepada tiap-tiap Kementerian yang ingin menggubal sesuatu undang-undang bila masa sahaja.

Walau bagaimanapun, saya terima baik pendapat Yang Berhormat ini dan terpulanglah kepada Kabinet, khususnya terpulanglah kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri untuk mempertimbangkan saranan yang diberikan oleh Ahli Yang Berhormat dari Sepang tiap-tiap tahun ini.

Mengenai dengan Biro Bantuan Guaman yang dikatakan terhad bidangnya dan sepatutnya bidang kuasanya meliputi mendengar kes-kes buruh dan sebagainya, sebenarnya Akta Biro Bantuan Guaman ini mempunyai satu seksyen yang membolehkan Biro ini mendengar semua kes sivil, termasuklah kes-kes buruh, sekiranya dibawa kepada perhatian Biro Bantuan Guaman ini untuk diminta bantuannya.

Mengenai dengan buruh ini, kita pun sedia maklum bahawa di negara kita ini terdapat Kesatuan-kesatuan Sekerja, ada juga seorang Hakim yang ditugaskan untuk khususnya mendengar kes-kes industrial atau masalah-masalah buruh di negara kita.

Dato' Haji Mohamed Suhaimi bin Dato' Haji Mohamed Kamaruddin: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, ada yang bangun.

Datuk Dr James P. Ongkili: Boleh.

Dato' Haji Mohamed Suhaimi bin Dato' Haji Mohamed Kamaruddin: Maksud saya ialah bahawa Akta Biro Bantuan Guaman sekarang ini dalam

Jadual tidak membenarkan Biro Bantuan Guaman memberi bantuan guaman kepada kes-kes buruh. Maka kalau hendak memberi khidmat bantuan guaman dalam kes buruh, mestilah pindaan dibuat kepada Akta tersebut yang Jadualnya supaya membolehkan Biro Bantuan Guaman memberi bantuan guaman atas perkara itu. Cadangan saya ialah sama ada Kementerian sedia menimbangkan meminda Akta tersebut supaya menambah perkataan "perburuhan" di dalam Jadual Akta itu bagi membolehkan Biro Bantuan Guaman memberi khidmat bantuan guaman kepada kes-kes bersangkutan dengan buruh.

Datuk Dr James P. Ongkili: Tuan Pengerusi, seperti yang saya katakan tadi Akta Biro Bantuan Guaman, 1971 Seksyen 12 memberi kuasa kepada Peguam Negara untuk mengarahkan Biro Bantuan Guaman mengendalikan apa jua kes sivil dan ini meliputi kes buruh dan perindustrian. Jadi saya terima maksud yang telah diberikan tadi tetapi saya juga ingin menegaskan yang sebenarnya kalaulah ada kes-kes industrial, itu boleh juga dibawa kepada Biro Bangunan Guaman (BBG) ini.

Dato Haji Mohammad Suhaimi bin Dato Haji Kamaruddin: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat bangun pula.

Dato Haji Mohammad Suhaimi bin Dato Haji Kamaruddin: Saya mohon maaf, sebab undang-undang yang ada sekarang tidak membenarkan, tidak boleh. Kalau pun Biro itu hendak memberi bantuan guaman, tidak boleh, kerana Akta yang ada sekarang tidak membenarkannya, tiada kuasa.

Datuk James P. Ongkili: Yang Berhormat bolehlah baca balik Akta itu, sebab menurut Seksyen 12 itu, dia boleh membenarkan.

Ahli Yang Berhormat dari Bandar Kuching telah mengalu-alukan sistem berparlimen kita ini dan beliau memberi beberapa cadangan. Sekali lagi soal backlog atau kes-kes menunggu itu telah dibangkitkan dan itu saya telah jawab sekarang dan mengenai dengan pertambahan Hakim-hakim kita yang ada sekarang, ini memang ditinjau dari masa ke semasa dan sekiranya perlu syor dibuat Hakim Besar Malaya dan Hakim Besar Bornea kepada Ketua Hakim Negara untuk diputuskan sama ada perlu menambah Hakim-hakim di negara kita dari masa ke semasa. Ini sentiasa dibuat, dalam tiap-tiap tahun ditinjau sama ada keperluan menambah dan rayuan-rayuan juga didapati dari ibu negeri-ibu negeri, daripada Hakim-hakim sendiri untuk meminta tambahan Hakim bila masa perlu.

Saya rasa perkara ini tidak perlu dibimbangkan. Seperti saya katakan tadi yang perlu ditinjau dan diberi perhatian berat ialah kekurangan Presiden di peringkat Mahkamah Sesyen dan Majistret di peringkat Mahkamah Majistret. Hakim cukup, jadi kalau hendak menjadi calon Hakim pula lambat sedikit buat masa ini.

Mengenai dengan kes rogol, di dalam Dewan yang mulia ini perkara ini telah pun dibangkitkan beberapa kali dalam soalan-soalan untuk jawapan mulut dan saya rasa jawapan-jawapan daripada saya—serupa juga untuk saya menjawab komen-komen yang telah dibuat oleh Ahli dari Bandar Kuching itu. Walau bagaimanapun penjelasan-penjelasan beliau yang mana Tuan Pengerusi telah mengatakan telah pergi kepada dasar itu, saya ambil perhatian juga. Kita sedang meninjau juga Undang-undang Rogol yang ada sekarang dan saranan-saranan yang telah disampaikan oleh Persatuan-persatuan dan pihak-pihak yang tertentu terutama sekali daripada pihak-pihak

Persatuan Kaum Wanita sama ada cadangan-cadangan mereka itu mewajibkan kita mengubah undang-undang ini ataupun tidak.

Tuan Pengerusi, saya rasa sampai di situ sahaja dan sekiranya ada yang tidak saya beri jawapan pada saat ini, saya telah mengambil perhatian kesemuanya dan semuanya ini Kementerian akan tinjau dan mengambil tindakan seberapa yang perlu. Terima kasih, Tuan Pengerusi dan saya ingin mencadangkan.

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$46,811,500 untuk Maksud B. 13 di bawah Kementerian Kehakiman jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$46,811,500 untuk Maksud B. 13 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$12,500,040 yang disebutkan dalam maksud P. 13 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1986 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$12,500,040 untuk P. 13 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1986.

Maksud B. 14, B. 15 dan B. 16 (Jadual)—

Maksud P. 14 dan P. 16 (Anggaran Pembangunan, 1986)—

Tuan Pengerusi: Kepala Bekalan B. 14, B. 15 dan B. 16 dan Kepala Pembangunan P. 14 dan P. 16 di

bawah Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan terbuka untuk dibahas.

Yang Berhormat dari Tanjong.

5.25 ptg.

Dr Koh Tsu Koon (Tanjong): Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada muka surat 58, Butiran 35 yang bertajuk—Tambahan kepada Saluran Najis George Town di bawah Majlis Bandaraya George Town, Pulau Pinang, di bawah Maksud B. 14, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

Tuan Pengerusi, sebagai permulaan saya ingin menarik perhatian Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan bahawa Majlis Bandaraya di Pulau Pinang ini dikenali sebagai Majlis Perbandaran Pulau Pinang dan bukanlah Majlis Bandaraya George Town, Pulau Pinang kerana perkataan “George Town” itu telah lama tidak digunakan dan nama yang rasmi ialah MPPP ataupun Majlis Perbandaran Pulau Pinang yang merangkumi seluruh Pulau bagi bahagian pulau di Negeri Pulau Pinang dan bukan sahaja bagi Bandaraya George Town sahaja. Saya berharap bahawa kesilapan seumpama ini dapat dibetulkan.

Tuan Pengerusi, saya ingin membangkitkan satu perkara yang sudah lama menjadi satu punca kesusahan bagi penduduk-penduduk di Bandaraya Pulau Pinang dan di sekelilingnya iaitu masalah banjir yang dihadapi oleh penduduk-penduduk di dalam kawasan itu. Banjir selalu berlaku. Kalau air pasang tinggi, banjir; hujan lebat, banjir; kalau kedua-dua lebih teruk lagi kebanjiran itu. Ini bukan sahaja menjejaskan penduduk-penduduk di dalam kawasan saya yang terletak di dalam Bandaraya Tanjong tetapi termasuk juga daerah-daerah di sekelilingnya termasuk satu kawasan yang sekarang

sudah menjadi masyhur kerana banjir iaitu kawasan Caunter Hall yang sekarang dikenali sebagai Jalan P. Ramlee. Jalan P. Ramlee ini sebenarnya terletak dalam kawasan Jelutong yang wakilnya tidak ada lagi dalam Dewan ini. Oleh itu sebagai seorang anak Pulau Pinang, saya merasa bahawa adalah menjadi tanggungjawab saya untuk membangkitkan perkara ini untuk menarik perhatian daripada Kementerian yang berkenaan.

Di sini saya berharap bahawa pihak Kementerian akan mempertimbangkan untuk mengadakan satu sistem parit dan longkang yang lebih comprehensif yang termasuk juga langkah-langkah penebatan banjir seperti rancangan yang telah dilaksanakan di Kuala Lumpur, sebenarnya di bawah Butiran 68 dalam Belanjawan. Yang saya merasa kesal ialah sistem saluran najis yang merupakan sebahagian daripada sistem comprehensif yang lebih besar ini hanya diperuntukkan satu peruntukan yang token sahaja iaitu \$10 bagi tahun 1986.

Oleh itu saya ingin merayu kepada Kerajaan supaya satu sistem atau rancangan yang lebih sistematik dan comprehensive dirancang dan dilaksanakan di bawah Rancangan Malaysia Kelima supaya dapatlah kita menebatkan banjir dan membetulkan masalah-masalah yang dihadapi oleh pihak penduduk-penduduk di sana. Saya memang sedar bahawa projek yang sebegini besar ini akan mengambil belanjawan beratus juta ringgit tetapi ini merupakan satu keperluan kerana kerugian yang ditanggung adalah besar dan di samping itu saya berharap bahawa rancangan yang baru ini akan mengambil kira proses tambunan (reclamation) yang sedang berlaku di Pantai Timur bahagian pulau di Pulau Pinang.

Tuan Pengerusi, saya sekarang ini beralih ke suatu tajuk yang lain ialah mengenai perumahan iaitu Butiran 15, di muka surat 57 Rancangan Perumahan Awam Kos Rendah yang saya yakin akan dibangkitkan oleh rakan-rakan saya yang lain. Tetapi di sini saya cuma ingin menarik perhatian Kementerian bahawa masalah kekurangan perumahan awam kos rendah ini adalah suatu masalah yang amat serius. Di kawasan saya sendiri iaitu di daerah Timur Laut Pulau Pinang terdapat lebih kurang 30,000 orang pemohon untuk perumahan awam kos rendah dan ini adalah kerana kesesakan dan juga kekurangan perumahan di bandar yang begitu pekat dengan orang. Maka saya berharap bahawa rancangan-rancangan di bawah Rancangan Malaysia Kelima akan mengambil kira masalah seumpama ini dan saya berharap proses pengswastaan akan berjaya. Dan di sini saya ingin merayu kepada Kementerian supaya dapat melonggarkan syarat-syarat yang ketat dan memberi insentif-insentif bagi pemaju-pemaju rumah swasta supaya mereka akan bersama-sama dengan Kerajaan untuk mengatasi masalah kekurangan rumah ini.

Saya juga ingin menarik perhatian Kerajaan kepada peruntukkan yang nampaknya telah berkurangan bagi pinjaman kepada Kerajaan-kerajaan Negeri untuk skim-skim perumahan awam kos rendah di mana untuk tahun 1986 peruntukannya ialah \$211 juta dibandingkan dengan \$235 juta untuk tahun 1985.

Pada pendapat saya, Tuan Pengerusi, pada masa kemelesetan ini satu sektor yang harus dimajukan dengan pesat ialah sektor perumahan kos rendah, kerana kos pembinaan yang lebih rendah akan membolehkan Kerajaan membina lebih banyak unit lagi. Dan selain daripada itu projek pembinaan rumah akan memberi

pekerjaan kepada penganggur-penganggur yang sudah tentunya bilangannya akan bertambah banyak pada zaman kemelesetan ini.

Tuan Pengerusi, di sini saya ingin beralih kepada satu tajuk yang lain di bawah Butiran 12 iaitu Rancangan Perumahan Kampung Baru dan juga di bawah Butiran 31 mengenai Kemajuan Perkampungan.

Sungguhpun saya bukanlah seorang Wakil Rakyat di dalam sebuah kawasan yang mempunyai kampung-kampung baru tetapi oleh kerana ramai kawan-kawan dan ramai daripada ahli-ahli parti saya terdiri daripada penduduk-penduduk kampung baru, maka saya berasa bahawa adalah merupakan tanggungjawab saya untuk membangkitkan beberapa perkara di sini. Di samping itu, Parti Gerakan sebagai sebuah parti komponen Barisan Nasional yang bertanggungjawab baru-baru ini telah mengadakan satu seminar kebangsaan mengenai masalah-masalah kampung baru dan telah membuat kajian yang teliti terhadap masalah kampung baru. Dan di sini saya ingin mengemukakan sedikit sahaja cadangan-cadangan untuk dipertimbangkan oleh pihak Kementerian.

Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya pada tahun 70an iaitu, khususnya 1972 hingga 1973 Kerajaan sangat mengambil berat tentang masalah-masalah di kampung-kampung baru dan telah dirancang beberapa rancangan untuk pembangunan kampung baru. Tetapi selepas itu nampaknya tidak diberi pula perhatian yang sewajarnya dan hanya mengambil pendekatan yang *ad hoc* sahaja. Oleh itu, saya sangat mengalu-alukan pengumuman-pengumuman yang dibuat oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri baru-baru ini bahawa satu pelan induk yang *comprehensive* akan diadakan

untuk kampung-kampung baru. Maka saya berharap bahawa di bawah Rancangan Malaysia Kelima perhatian yang sewajarnya akan diberi kepada sebilangan besar iaitu lebih daripada 1.2 juta penduduk di kampung-kampung baru yang sehingga sekarang nampaknya telah diabaikan.

Tuan Pengerusi, untuk merancang satu pelan induk yang comprehensive, kita haruslah mengkaji apakah masalah-masalah di kampung-kampung baru ini. Dan untuk membantu kerja Kementerian ini saya ingin mencadangkan supaya kita haruslah membahagikan kampung-kampung baru ini ke dalam beberapa kategori mengikut ciri-ciri mereka. Bukanlah semua kampung-kampung baru ini merupakan atau mempunyai ciri-ciri yang sama.

Sebenarnya terdapat sekurang-kurangnya tiga kategori besar kampung baru iaitu kategori yang pertama ialah kampung-kampung baru di kawasan bandar; yang kedua ialah yang terletak di kawasan separuh bandar (semi-urban) dan yang ketiga ialah kampung-kampung baru di luar bandar. Maka strategi-strategi yang berlainan harus dirancang untuk mengatasi masalah-masalah bagi kampung-kampung baru yang berlainan ini.

Sebagai satu contoh bagi kampung-kampung baru di kawasan bandar maka strateginya haruslah merupakan strategi untuk pembaharuan bandar atau dengan izin, urban renewal. Dan saya berharap bahawa Kerajaan akan menjadikan pusat-pusat ini sebagai nucleus kemajuan yang baru kerana kampung-kampung baru di dalam kawasan bandar ada yang sudah mempunyai industri-industri kecil dan industri-industri ini bolehlah diperkembangkan dengan lebih pesat lagi supaya mereka dapat memainkan peranan yang besar dalam proses perindustrian negara kita.

Di dalam usaha ini juga Kerajaan boleh dan haruslah menggalakkan penyertaan dari kaum-kaum dan golongan-golongan yang lain supaya dapat menggalakkan integrasi nasional.

Selain daripada itu, kemudahan-kemudahan seperti pengangkutan awam dan sebagainya haruslah diperbaiki supaya kampung-kampung baru ini dapatlah dihubungkan dengan lebih rapat lagi dengan pusat-pusat kemajuan yang lain dalam satu kawasan bandar. Bagi kampung-kampung baru separuh bandar pula, ada yang letaknya berdekatan dengan pusat bandaraya maka kampung-kampung baru ini haruslah diintegrasikan dengan secepat mungkin ke dalam bandar supaya mereka dapat memainkan satu peranan perkembangan yang complimentary, dengan izin, kepada pusat-pusat bandaraya yang sedia ada. Bagi kampung-kampung baru yang jauh dari bandar besar tetapi merupakan pusat commercial terutamanya bagi bidang perlombongan bijih timah yang sedang meleset ini maka strateginya haruslah untuk mencari sumber-sumber pekerjaan yang alternatif, termasuk juga menggalakkan pekerja-pekerja berpindah ke tempat lain untuk mencari kerja yang lebih baik.

Bagi kampung-kampung baru luar bandar pula masalahnya dialah masalah tanah. Maka di sini saya berharap bahawa Kerajaan akan memperuntukkan tanah kepada petani-petani di kampung-kampung baru ini yang benar-benar berminat dalam pertanian.

Tuan Pengerusi, untuk menggalakkan pelaburan yang produktif bagi jangka panjang dalam tanah pertanian tempoh pegangan pajak yang lebih lama, katakanlah 60 tahun dan bukanlah lesen pendudukan sementara (TOL) sahaja patut

diberikan kepada mereka yang benar-benar berminat ini. Dan juga untuk memastikan bahawa tanah akan benar-benar digunakan bagi maksud pertanian dan bukan bagi maksud-maksud yang lain, syarat untuk menyekat pemindahan dalam kegunaan ataupun pemilikan tanah boleh dimasukkan dalam surat pegangan pajak ini atau sebagai alternatif, kampung-kampung baru harus digalakkan menubuhkan syarikat-syarikat kerjasama pertanian dengan tanah pertanian baru diperuntukkan kepada syarikat-syarikat ini untuk kemajuan oleh mereka secara kolektif. Dan di mana kampung-kampung baru diletakkan berhampiran dengan Kampung-kampung Melayu Tradisi atau Perkampungan Buruh Estet India yang lain maka pada pendapat saya suatu syarikat kerjasama berbilang kaum patut ditubuhkan ataupun sekurang-kurangnya digalakkan dengan penyertaan yang adil dari semua kaum yang terlibat.

Tuan Pengerusi, akhir sekali ialah bagi kampung-kampung baru yang tidak mempunyai asas ekonomi yang kukuh akibat kepencilannya dan bagi kampung-kampung baru yang terletak di kawasan-kawasan yang tidak mempunyai tanah milik Kerajaan maka penduduk-penduduk di sana harus ditempatkan semula di rancangan-rancangan tanah baru yang dijalankan oleh Kerajaan. Ini ialah sepintas lalu strategi-strategi yang saya berharap akan menjadi satu panduan ataupun sekurang-kurangnya satu rujukan untuk Kementerian dalam usaha Kementerian untuk menggubal pelan induk yang komprehensif bagi kampung-kampung baru dan dengan ini, Tuan Pengerusi, saya menyokong peruntukan untuk Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Ipoh.

5.54 ptg.

Tuan Peter Chin Gan Oon (Ipoh): Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada Maksud Pembangunan P. 14, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Butiran 40, Rancangan Saluran Najis, Ipoh, muka surat 58.

Tuan Pengerusi, saya merasa hampa melihat bahawa hanya terdapat nominal \$10 untuk anggaran tahun 1986. Sebanyak \$2 juta telah diuntukkan untuk Rancangan Malaysia Keempat bagi rekabentuk dan kerja ukur. Bagaimanapun, ini telah diberhentikan sama sekali untuk tahun 1985 dan 1986 walaupun Kerajaan Pusat telah menandatangani satu perjanjian pinjaman sebanyak \$5 juta dengan Majlis Perbandaran Ipoh.

Saya pernah menimbulkan perkara ini di dalam Dewan yang mulia ini satu ketika dahulu. Saya menyatakan pada ketika itu iaitu jika satu sistem pembentungan yang moden tidak dilaksanakan di Ipoh, penyakit yang dibawa air dikhuatiri merebak. Satu perkhidmatan perlu untuk kesihatan yang lebih baik kepada masyarakat haruslah dianggap sebagai projek keutamaan.

Sehubungan dengan ini, walaupun kita melalui kemelesetan, Kerajaan Pusat mesti mengkotakan perjanjian pinjamannya dengan Majlis Perbandaran. Tuan Pengerusi, pemberhentian langsung projek ini tetap akan mengakibatkan anggaran kos akhir sebanyak \$96.2 juta yang lebih tinggi. Sudah tentu kos akhir akan menjadi lebih serta rekabentuknya mungkin kena diubah kerana pembangunan yang berterusan kepada Bandar Ipoh tentu akan menjejaskan rekabentuk asal.

Tuan Pengerusi, di samping itu, Majlis Perbandaran Ipoh berhasrat menghapuskan Sistem Timba Tandas yang ada sekarang. Rancangan-rancangan begini sekarang kena

ditangguhkan memandangkan pemberhentian langsung terhadap perlaksanaan Sistem Pembentungan Pusat itu. Saya berharap Kerajaan Pusat dapat memperuntukkan bakinya sejumlah \$3 juta untuk tahun hadapan memandangkan jumlah amaun yang dikehendaki untuk Fasa 1 skim tersebut adalah kira-kira \$15 juta. \$3 juta untuk tahun 1986 adalah memadai untuk memastikan Sistem Pembentungan Pusat diteruskan. Saya juga berharap pihak Kerajaan akan meluluskan bakinya sebanyak \$10 juta untuk Fasa Pertama sepanjang masa Rancangan Malaysia Kelima. Bolehkah Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan memberitahu Dewan yang mulia ini, bagaimanakah keadaannya sekarang?

Tuan Pengerusi, saya kesal kerana tiada peruntukan untuk Rancangan Mencegah Banjir Sungai Pari, Ipoh. Kita semua tahu daripada akhbar, beberapa hari yang lalu ini Bandar Ipoh telah dibanjiri air dengan teruknya. Bagaimanapun, apa yang tidak ditunjukkan ialah kawasan-kawasan di sepanjang Sungai Pari itu sejak dahulu lagi sentiasa ditenggelami air setiap tahun walaupun berapa banyak hujannya. Ini adalah kerana Sungai Pari itu telah mengalir ke dalam kawasan-kawasan yang telah dimajukan. Hasilnya sepanjang tahun-tahun yang lalu, sungai itu tidak didalamkan atau lodaknya dikeluarkan. Ini adalah kerana tempat di sebelah-menyebelah sungai itu kurang luas untuk lodak sungai itu diletakkan memadamkan rumah-rumah kekal dan setingan telah sama-sama dibina terus sampai ke tepi sungai itu.

Tuan Pengerusi, Kerajaan pernah menjalankan satu kajian pada tahun 1982 mengenai cara mencegah banjir tahunan itu. Kerjanya melibatkan kerja meluruskan bahagian sungai itu dari titik pertemuannya Sungai Pari dan

Sungai Kinta melalui semua kawasan-kawasan yang telah dimajukan di sepanjang sungai-sungai itu. Ini tentu memerlukan pengambilan tanah-tanah persendirian dan bangunan-bangunan di sebelah-menyebelah Sungai Pari.

Anggaran kos untuk memperolehi kawasan seluas 54 ekar yang perlu untuk meluas dan mendalamkan Sungai Pari itu berjumlah sebanyak \$5.4 juta.

Tuan Pengerusi, banjir tahun ini adalah teruk sekali dan seorang budak lelaki berumur 5 tahun telah mati lemas pada 31 haribulan Oktober lalu, akibat air Sungai Pari yang melimpahi tebingnya.

Kawasan-kawasan yang terlibat ialah Kampung Hock Ann, Kampung Manjoi, Taman Hock Ann, Taman Merdeka dan Lim Garden. Kira-kira 1,200 orang termasuk kanak-kanak kecil telah dipindahkan dari rumah mereka apabila banjir memuncak. Tuan Pengerusi, penduduk seramai 1,200 orang itu tidak termasuk golongan yang meninggalkan rumah mereka untuk tinggal dengan kawan-kawan dan saudara mara.

Banjir yang teruk sekali sampai dua meter tinggi di Kampung dan Taman Hock Ann. Keadaan ini disebabkan oleh hujan selama dua jam sahaja. Ini menunjukkan bagaimana hujan lebat untuk tempoh singkat boleh membanjiri dengan mudahnya kawasan-kawasan di sepanjang Sungai Pari yang telah dimajukan itu. Oleh itu saya menggesa pihak Kerajaan supaya memberikan keutamaan kepada rancangan mencegah kejadian banjir di kawasan ini. Peruntukan wang seperti ini akan dapat mencegah kehilangan jiwa dalam kejadian banjir akan datang kelak.

Tuan Pengerusi, saya tahu Belanjawan sudah pun ditetapkan, tetapi ada satu cara di mana wang boleh diperuntukkan untuk tahun 1986. Saya merujuk kepada

Rancangan Malaysia Kelima yang akan bermula pada tahun 1986. Saya berharap pihak Kementerian yang berkenaan akan menguntukkan sekurang-kurangnya \$5 juta untuk belanjawan tambahan yang perlu dikemukakan di Dewan ini untuk Rancangan Malaysia Kelima. Ini akan mengatasi masalah Belanjawan sekarang yang tidak ada peruntukan untuk mencegah banjir di Sungai Pari. Rancangan ini hendaklah merupakan sebuah projek keutamaan dan jika perlu wang untuk projek-projek mewah hendaklah disalurkan untuk membayar kerja-kerja mencegah banjir di Sungai Pari.

Banjir sungai ini telah menyebabkan kesengsaraan yang tidak terbilang, gangguan dan kehilangan jiwa dan harta benda kepada beribu-ribu orang penduduk yang tinggal di sekeliling Sungai Pari. Saya berharap Kementerian yang berkenaan boleh menyambut rayuan saya bagi pihak rakyat yang saya mewakili di Dewan yang mulia ini. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Batu Gajah.

5.53 *ptg.*

Tuan Ban Hon Keong (Batu Gajah): Tuan Pengerusi, saya ingin menarik perhatian Yang Berhormat Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan terhadap sebuah daerah saya iaitu Kampar.

Tuan Pengerusi, selama ini Kampar ialah sebuah sub-district kepada Kinta District, dengan izin. Dalam kawasan Kampar sendiri mempunyai lebih kurang 200,000 penduduk, 6 buah sekolah menengah dan 15 buah sekolah rendah.

Sebagaimana Ahli-ahli Yang Berhormat ketahui, Kampar telah diperuntukkan menjadi sebuah Kawasan Pilihanraya Parlimen dalam pilihanraya yang akan datang.

Kampar sekarang sedang berada di bawah pentadbiran Majlis daerah Kinta Selatan. Kampar mengandungi satu kawasan yang sangat luas dan ini termasuk kawasan Sungai Durian, Kampung Timah, Tronoh Mines, Tanjong Segar, Eastern Settlement, Changkat Tin, Walong, Kuala Dipang, Malim Nawar, Pekan Kampar, Kampung Air Hitam dan Mambang Di Awan.

Oleh kerana kawasan Kampar hanya sub-district, dengan izin, maka masalah tanah, perumahan, pembangunan, kebajikan serta pentadbiran pun timbul dan tidak dapat diselesaikan. Lebih-lebih lagi pada tahun-tahun kebelakangan ini masalah-masalah ini semakin hari semakin serius. Ini bukan sahaja membawa gangguan besar kepada penghidupan rakyat tempatan, bahkan ia juga mengakibatkan kawasan Kampar tidak dapat membangun selaras dengan bandar-bandar lain di negeri Perak.

Memandangkan atas hakikat tersebut, maka saya dengan hati yang jujur dan ikhlasnya, memohon jasa baik Yang Berhormat Timbalan Menteri akan permintaan kawasan Kampar agar dijadikan satu Daerah penuh dan sebuah daerah sendiri dapat ditimbangan.

Akhirnya, Tuan Pengerusi, saya menyokong peruntukan ini. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Hilir Padas.

5.57 *ptg.*

Tuan Mohammed Yusoff bin Haji Yakob (Hilir Padas): Tuan Pengerusi, terima kasih. Saya cuma akan menyentuh dua-tiga perkara sahaja mengenai dengan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan di dalam Maksud Bekalan B. 14.

Pertama-tamanya saya ingin menyentuh Butiran 26 iaitu mengenai Rancangan Perumahan Awam Kos Rendah di Sabah. Saya sangat kesal dan dukacita kerana mengetahui bahawa peruntukan tersebut yang diuntukkan kepada negeri Sabah adalah hanya "token" \$10 sahaja.

Tuan Pengerusi, Sabah adalah sebuah negeri yang masih jatuh ketinggalan di segi menguntukkan perumahan terutamanya perumahan awam kos rendah kepada rakyat khususnya bagi mereka yang berpendapatan rendah.

Tidak ada sesiapa pun yang dapat menafikan bahawa rumah adalah merupakan perkara yang sangat penting di dalam kehidupan manusia seharian. Rumah yang selesa sudah akan pasti memberikan kebahagiaan dan ketenteraman hidup kepada penghuni-penghuninya. Demi mengatasi masalah ini, saya merayu kepada Kerajaan Persekutuan supaya dapat memberikan peruntukan yang sewajarnya demi membolehkan banyak lagi rumah-rumah awam kos rendah dibina di Sabah terutama sekali di pekan-pekan.

Saya mencadangkan supaya Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan Persekutuan menubuhkan satu unit ataupun cawangannya di Sabah demi melaksanakan pembinaan perumahan kos rendah dan demi memastikan bahawa rancangan ini mendapat kejayaan yang sepenuhnya. Saya mencadangkan sedemikian, memandangkan bahawa masalah perumahan adalah merupakan masalah umum yang dihadapi di seluruh negara dan semestinya masalah ini diselesaikan oleh pihak Kerajaan Persekutuan dengan kerjasama Negeri-negeri keseluruhannya.

Apa yang dihadapi oleh rakyat Sabah terutamanya yang berpendapatan rendah ialah banyak dari mereka terpaksa menunggu bertahun-tahun untuk mendapatkan rumah-rumah ini, oleh kerana rumah kos rendah yang disediakan adalah sangat sedikit jika dibandingkan dengan para pemohon.

Memang banyak rancangan perumahan dilaksanakan oleh pihak swasta di Sabah tetapi kebanyakan dari rancangan perumahan ini adalah kos tinggi yang sudah pasti tidak akan dapat dibeli oleh para penduduk yang mengharapkan rumah tetapi tidak berkemampuan untuk membeli rumah ini. Saya mempunyai penuh keyakinan dan kepercayaan bahawa dengan adanya cawangan Kementerian yang berkenaan tadi di Sabah, maka hasrat rakyat terutama sekali mereka yang berpendapatan rendah akan dapat memiliki rumah kos rendah itu.

Tuan Pengerusi, perkara kedua saya ingin menyentuh ialah Maksud Pembangunan 16, iaitu Jabatan Perkhidmatan Bomba, Butiran 21 mengenai Balai Bomba, Bangunan, Kereta Bomba dan kelengkapan di muka surat 64.

Saya juga rasa dukacita bahawa Anggaran Belanjawan tahun 1986 yang diuntukkan kepada negeri Sabah adalah hanya dengan token \$10 sahaja. Tuan Pengerusi, tidak ada sesiapa yang boleh menafikan bahawa Perkhidmatan Bomba adalah sangat penting dan mustahak bagi sesebuah negara, ada satu pepatah mengatakan iaitu: Api ini waktu kecil menjadi kawan, sudah besar menjadi lawan. Keganasan api adalah satu malapetaka yang memang berlaku di mana-mana jua pun, kita semua telah melihat beberapa peristiwa kebakaran di negara ini yang mana bukan sahaja memusnahkan harta benda berjuta-juta ringgit, tetapi juga telah banyak mengorbankan nyawa manusia.

Seperti kita maklumi Perkhidmatan Bomba pada khususnya adalah berfungsi untuk mencegah kebakaran, sejauh mana sesuatu kejadian kebakaran itu boleh dicegah adalah terletak atas kecekapan kakitangan Jabatan Perkhidmatan Bomba itu, terutamanya mereka yang bertugas semasa sesuatu kejadian kebakaran itu. Demi meningkatkan kecekapan ini dan seterusnya membolehkan sesuatu kejadian kebakaran itu lebih merebak lagi, saya mencadangkan supaya setiap kakitangan Jabatan Perkhidmatan Bomba di seluruh negara haruslah menjalani latihan-latihan yang extensif terutamanya mengenai teknologi pencegahan kebakaran.

Saya juga mencadangkan supaya pertukaran dari masa ke semasa harus dilakukan di antara kakitangan-kakitangan bomba di Sabah dan Sarawak dengan kakitangan bomba di Semenanjung. Saya mempunyai keyakinan dan kepercayaan bahawa pertukaran kakitangan ini bukan sahaja akan merapatkan lagi silaturahim di antara kakitangan-kakitangan kedua-dua wilayah, tetapi juga akan dapat memberi pengalaman dan seterusnya meningkatkan kecekapan di kalangan kakitangan-kakitangan berkenaan.

Kalau ditinjau pada keseluruhannya beberapa kejadian kebakaran di negara ini, ianya adalah berpunca sama ada dari kecuaiannya para penghuni atau berpunca dari kerosakan seperti electric, wiring dengan izin. Sébenarnya kebakaran-kebakaran ini boleh dicegah jika sekiranya faktor-faktor tadi diberi perhatian dan diambil tindakan dengan segera oleh pihak yang berkenaan. Oleh hal yang demikian, demi mengatasi masalah ini, saya mencadangkan supaya Jabatan Perkhidmatan Bomba mengadakan kursus atau kempen mencegah kebakaran di seluruh negara.

Saya juga mencadangkan supaya Jabatan Perkhidmatan Bomba menganjurkan taklimat atau penerangan, terutamanya kepada suri rumah tangga di luar-luar bandar mengenai pencegahan kebakaran ini.

Tuan Pengerusi, sesuatu kebakaran boleh dicegah dengan lebih berkesan bukan sahaja atas kecekapan para petugas bomba, tetapi apa yang penting juga ialah mengenai alat kelengkapan bomba itu sendiri. Alat kelengkapan bomba yang tidak memuaskan atau efficient dengan izin, sudah pasti tidak akan dapat menghasilkan kejayaan yang diharapkan, walaupun para petugas bomba itu cekap. Oleh yang demikian, saya mencadangkan supaya Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan dapat memperolehi dan membekalkan kepada Balai-balai Bomba termasuk di Sabah dan Sarawak dengan kereta dan alat kelengkapan bomba yang moden dan lebih sophisticated lagi, dengan izin.

Tuan Pengerusi, kalau tidak silap saya pada awal tahun 1970an, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan Persekutuan telah menubuhkan beberapa unit sukarela bomba di beberapa pekan di Sabah termasuk beberapa pekan di dalam kawasan pilihanraya saya. Ketika itu unit-unit sukarela tersebut telah menjalani latihan yang ekstensif bagaimana mencegah kebakaran, kalau tidak silap saya unit sukarela tersebut wujud lebih kurang dalam masa 2 atau 3 tahun sahaja dan di dalam masa yang begitu singkat, unit-unit sukarela ini telah dapat menjalani latihan itu dengan mendalam dan telah dapat melaksanakan tugas, iaitu mencegah beberapa kebakaran yang berlaku. Masalahnya sekarang ialah unit-unit sukarela bomba ini tidak ada lagi. Sebenarnya unit-unit ini adalah penting di dalam mencegah sebarang kebakaran yang berlaku di sesebuah kampung atau pekan.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini tidak berapa lama dahulu sebuah kampung di Pekan Weston, iaitu satu daripada Pekan di kawasan pilihanraya saya telah mengalami kebakaran di mana beberapa buah rumah telah hancur musnah. Sebenarnya, kebakaran ini boleh dicegah dari merebak dengan teruknya jika adanya unit-unit sukarela bomba seperti yang saya sebutkan tadi. Apa yang mendukacitakan semasa kebakaran di Pekan Weston ini berlaku ialah Balai Bomba yang paling dekat sekali ialah terletak di Pekan Beauford iaitu kira-kira 20 batu dari Pekan Weston. Memandangkan bahawa jalan raya dari Beauford ke Weston adalah dalam keadaan yang begitu sedih dan buruk, maka sesebuah kereta bomba dari Beauford akan hanya dapat tiba ke Weston di dalam masa satu jam lebih dan di dalam masa yang begitu lama sudah pasti kebakaran itu akan merebak dengan ganasnya. Demi mengatasi masalah ini dan demi mencegah sebarang kebakaran seperti yang dialami di Pekan Weston, saya mencadangkan supaya pihak Kementerian mewujudkan semula unit-unit sukarela bomba ini di pekan-pekan yang tertentu di luar-luar bandar dengan harapan supaya langkah awal boleh diambil oleh unit-unit ini di dalam mencegah sebarang kemungkinan kebakaran di sesebuah pekan atau kampung itu.

Dengan ini, Tuan Pengerusi, saya menyokong Belanjawan yang diuntukkan kepada Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Bagan Datok, saya minta jangan panjang sangat.

6.07 ptg.

Tuan Yahaya bin Haji Zakaria (Bagan Datok): Tuan Pengerusi, saya mengambil masa anggaran 10-15 minit.

Saya bangun menyokong bagi peruntukan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Maksud Bekalan 14, muka surat 57, Butiran 15 mengenai Rancangan Perumahan Awam Kos Rendah.

Tuan Pengerusi, pada masa ini pun pada tahun 1985 ini, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan sedang melaksanakan rumah kos rendah di seluruh negara termasuk di kawasan saya sendiri pun sedang berjalan 3 projek secara besar-besaran. Apa yang penting saya ingin menarik Kementerian atau Menteri yang berkenaan supaya pelaksanaan melaksanakan projek rumah kos rendah ini agar dapat dikawal atau dijaga daripada mula lagi untuk penyediaan tapak sehinggalah bangunannya didirikan. Misalnya, kebanyakan tapak-tapak untuk mendirikan rumah kos rendah ini, kawasan tanah ini adalah rendah maka dengan sebab itu terpaksa kerja-kerja pemborong untuk menambak tanah-tanah tapak itu sehingga sampai 5'-6', ditambak dengan pasir. Jadi pengangkutan yang digunakan oleh pemborong dengan mengangkut pasir dengan tidak dihadkan lori-lori yang membawa pasir ke tempat tapak-tapak projek menyebabkan jalan-jalan Kerajaan telah rosak, khususnya di kawasan saya di mana JKR menyiapkan jalan dengan begitu baik, dengan ditar dan sebagainya tetapi apabila dilalui oleh pemborong-pemborong yang hendak melaksanakan kerja-kerja di tapak perumahan kos rendah ini menyebabkan jalan telah menjadi rosak, begitu juga pengawasan dari segi kerja kontrak-kontrak yang membuat rumah ini harus dikawal dengan rapi.

Saya tidak faham sama ada Kementerian Perumahan ini cara pengawasan kontraktor yang membina rumah ini sama ada diadakan satu

pengawasan juruteknik, sama ada daripada Kementerian Perumahan sendiri atau juruteknik daripada Jabatan Kerja Raya untuk melihat kerja-kerja yang dibina oleh pemborong-pemborong itu dilaksanakan. Maka dengan sebab itu saya fikir Timbalan Menteri Perumahan pun pernah bersama dengan saya menghadapi tuan-tuan punya rumah kos rendah yang sekarang ini sudah pun duduk di rumah-rumah kos rendah didapati bahawa rumah-rumah itu banyak kerosakan yang berlaku, atapnya bocor, dinding, longkang dan sebagainya. Ini saya fikir adalah disebabkan bahawa pihak kontrak yang menjalankan kerja itu tidak lain dan tidak bukan adalah barangkali mengambil keuntungan di atas projek-projek yang berjalan itu, dengan sebab itulah keadaan mutu rumah kos rendah ini adalah begitu teruk sekali dan apabila bantahan-bantahan dikemukakan oleh pihak tuan-tuan punya rumah, walaupun mereka sudah duduk setahun, dua tahun tetapi tidak ada dibaikkan rumah-rumah mereka yang bocor dan sebagainya.

Selain daripada itu, Tuan Pengerusi, saya ingin menarik perhatian Kementerian ini oleh sebab keadaan pelan-pelan di dalam rumah kos rendah itu, begitu juga dengan bahan-bahan binaan rumah sekarang ini agak murah, adakah Kementerian ini bercadang mengkajinya semula? Saya ingin tahu harga rumah kos rendah sekarang ini—berapakah sebenarnya dikenakan kepada orang-orang yang dapat memiliki rumah murah ini? Ada setengah orang mengatakan bahawa namanya sahaja rumah ini “kos rendah”, tetapi sebenarnya harga \$25,000 dicampur pula dengan yang lain-lain, menjadikan harga sampai \$30,000 atau \$35,000, jadi bukan lagi rumah kos rendah, itu sudah menjadi rumah yang agak “sederhana mahalnyanya”.

Selain daripada itu, saya mendapat tahu bahawa Kerajaan terpaksa menanggung beban yang begitu banyak dari segi melaksanakan rumah kos rendah ini dan ada pula tuan-punya-tuan-punya rumah yang dibuat perjanjian bayar ansuran rumah ini tetapi tidak dibayar dan dengan sebab itu tunggakan begitu banyak, sudahlah Kerajaan keluar wang beratus-ratus juta. Kalau ditengok, Menteri Kewangan mengatakan kita akan melaksanakan 68,000 unit rumah kos rendah, ini tentulah memakan belanja beratus-ratus juta dan mereka yang dapat pula nanti tidak pula membayar ansurannya dengan betul, maka dengan sebab itu Kerajaan menanggung perbelanjaan yang begitu banyak. Apakah tidak boleh skim rumah kos rendah ini di-swastakan supaya pihak swasta mengendalikan projek rumah kos rendah ini supaya tidak membebankan Kerajaan, terutama dalam keadaan ekonomi negara kita yang sedang tidak menggalakkan ini?

Oleh sebab Tuan Pengerusi tidak memberi masa saya yang panjang, saya menyokong peruntukan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan. Terima kasih.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab.

6.13 ptg.

Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Puan Napsiah binti Omar): Tuan Pengerusi, pertamanya saya mengucapkan terima kasih kepada 5 orang Ahli Yang Berhormat yang telah sudi bangun untuk mengambil bahagian berkenaan dengan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan ini. Saya juga mengucapkan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang tidak bercakap kerana mereka juga, rasa

saya, memahami keadaan hari ini dan juga memahami keadaan di dalam Kementerian.

Ahli Yang Berhormat dari Tanjong telah membangkitkan dua perkara, iaitu pertamanya berkenaan dengan perumahan di negeri Pulau Pinang yang katanya tidak mencukupi. Kami memanglah sedar tentang kekurangan rumah jenis kos rendah, terutamanya di kawasan-kawasan bandar dan Kementerian telah merancangkan supaya program perumahan di bawah Rancangan Malaysia Kelima lebih menumpukan kepada pembinaan rumah dan jenis kos rendah dan juga jenis kos sederhana. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Belanjawan tahun 1986 ini akan menumpukan kepada menyiapkan projek-projek Rancangan Malaysia Keempat sahaja.

Mengenai kekurangan peruntukan untuk Rancangan Perumahan Awam Kos Rendah, saya suka maklumkan bahawa peruntukan ini masih belum lagi mengambil kira peruntukan Rancangan Malaysia Kelima. Jadi Kementerian menjangka peruntukan pada tahun 1986 ini akan bertambah lagi sebaik sahaja Rancangan Malaysia Kelima diluluskan. Peruntukan ini juga hendaklah dikaitkan dengan penswastaan. Konsep penswastaan akan membolehkan pertambahan unit rumah tanpa pertambahan yang banyak kepada peruntukan kewangan Kerajaan. Kementerian ini sememangnya menggalakkan penswastaan projek perumahan memandangkan Kerajaan tidak berdaya untuk menampung keperluan peruntukan bagi projek perumahan awam kos rendah yang dicadangkan. Oleh itu, Kerajaan Negeri telah pun diminta menswastakan sebahagian daripada projek-projek mereka dan di antara Kerajaan-kerajaan Negeri yang telah bersetuju menswastakan sebahagian daripada projek mereka ialah Negeri Sembilan, Negeri Perak, Negeri Melaka, Negeri Kelantan dan

juga Negeri Kedah. Di antara negeri-negeri yang telah meminta Jabatan Perumahan Negara membantu mengelolakan projek-projek ini yang telah diswastakan ialah Negeri Perak, Kelantan dan juga Negeri Kedah.

Berkenaan dengan nama Majlis Perbandaran Pulau Pinang, saya mengakui ini adalah kesilapan dan terima kasih diucapkan kepada Ahli Yang Berhormat. Ini adalah tersilap cetak dan pada tahun yang akan datang dan pada masa-masa yang akan datang kita akan gunakan nama "Majlis Perbandaran Pulau Pinang", dan bukan lagi "George Town".

Sebenarnya peruntukan sebanyak \$26,107,000 telah dipohon untuk mengatasi masalah Rancangan Tebatan Banjir di Pulau Pinang, tetapi hanya "token vote" sebanyak \$10 sahaja dibuat. Kami bercadang dan berharap di bawah Rancangan Malaysia Kelima nanti sekiranya ekonomi mengizinkan, kita akan mengambil perhatian atas permohonan dan cadangan daripada Ahli Yang Berhormat tadi. Tetapi ingin jugalah saya menambah sedikit, kerana selalunya di Pulau Pinang memang besar-besar longkang-longkang, tetapi oleh kerana sikap masyarakat, masyarakat banyak menganggap longkang sebagai tempat sampah sarap dan mereka tidak menganggap longkang itu sebagai satu tempat saluran air. Jadi, selalunya kalau kita tengok, dan saya pun selalu menengok, longkang-longkang bukan sahaja di Pulau Pinang, tetapi rasa saya di seluruh negara ini diperhatikan masyarakat membuang sampah ke dalam longkang. Saya berharaplah masyarakat akan dapat mengubah sikap dengan pertolongan dan kerjasama dari Ahli-ahli Yang Berhormat supaya dapat longkang digunakan untuk maksudnya, iaitu sebagai satu saluran air, bukannya untuk membuang sampah.

Ahli Yang Berhormat itu juga telah mengemukakan beberapa cadangan bagi kita untuk memperbaiki keadaan di kampung-kampung baru. Sukalah saya memberitahu Ahli Yang Berhormat, cadangan-cadangan Yang Berhormat itu adalah baik dan kadangkalanya adalah selaras dengan apa yang kita pun sedang memikirkan; dan eloklah kita bersama-sama melihat pada masa akan datang supaya dapat kita sama-sama melaksanakan supaya masyarakat di kampung baru akan juga dapat menikmati kesejahteraan kehidupan di negara kita ini. Saya sekali lagi ucapkan terima kasih ke atas cadangan yang Ahli Yang Berhormat telah kemukakan tadi.

Berkenaan dengan perkara yang telah dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Ipoh, saya juga turut bersimpati atas rasa hampanya berkenaan dengan ketiadaan peruntukan untuk rancangan saluran najis di Ipoh. Sebagaimana kita mengetahui, sebanyak \$2 juta telah pun digunakan untuk rekabentuk dan kerja ukur, tetapi maklum sahajalah oleh kerana keadaan ekonomi, maka tidak dapat kita meneruskan ini.

Mungkin saya ingin memberitahu iaitu Kerajaan telah pun mengenalpasti sebanyak 15, kalau tak silap saya, bandar-bandar di mana kita telah pun bercadang untuk mengadakan satu saluran najis yang sempurna kerana kita mengutamakan kesihatan juga seperti mana yang telah dikatakan oleh Ahli Yang Berhormat tadi. Walau bagaimanapun, dengan adanya konsep penswastan, saya penuh harapan rancangan-rancangan Kerajaan untuk memperbaiki keadaan itu akan dapat kita laksanakan di tahun yang akan datang ataupun di tahun-tahun yang akan datang.

Saya juga turut bersimpati dengan apa yang telah dikemukakan oleh Ahli Yang berhormat berkenaan dengan kesengsaraan penduduk-penduduk

yang duduk di tebing Sungai Parit. Supaya dapat kita mengelakkan daripada kehilangan nyawa bagi penduduk-penduduk di Sungai Parit ini, saya memanglah berharap Majlis Perbandaran Ipoh akan dapat kemukakan permohonannya lagi kerana seperti mana yang Ahli Yang Berhormat mengetahui rancangan untuk mengawal banjir ini sebenarnya adalah di bawah jagaan Jabatan Parit dan Taliair dan peruntukan-peruntukan yang telah pun dimasukkan di dalam peruntukan tahun 1986 ini adalah di bawah kelolaan Jabatan Parit dan Taliair, tetapi oleh kerana kawasan ini adalah di dalam kawasan Majlis Daerah Ipoh maka ini selalunya dimasukkan di bawah peruntukan di bawah Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan dan saya berharap di masa akan datang kita akan memberi keutamaan kepada projek untuk mencegah banjir di kawasan Ipoh.

Ahli Yang Berhormat dari Batu Gajah telah memohon supaya Kementerian mengiktiraf daerah Kampar sebagai satu daerah yang penuh dan tidak, dengan izin, sebagai satu daerah yang dikenal sebagai sub-district. Sebenarnya rancangan untuk menjadikan sesuatu kawasan itu satu daerah adalah di bawah jagaan Kerajaan Negeri dan sekiranya Kerajaan Negeri membawa perhatian itu kepada Kementerian dan dengan persetujuan Kerajaan Negeri dan sekiranya juga pihak Perbendaharaan mempunyai kewangan, saya fikir ini tidak menjadi masalah.

Kepada Ahli Yang Berhormat dari Hilir Padas, saya ingin memberitahu iaitu rancangan perumahan di negeri Sabah adalah di bawah kelolaan Lembaga Perumahan Pembangunan Bandar Sabah dan cadangan Ahli Yang Berhormat bagi kita mengadakan cawangan di sana, rasa saya pada masa ini mungkin boleh kita

pertimbangan tetapi oleh kerana memang sudah ada satu lembaga untuk menjaga ini, maka rasa saya eloklah kita bekerjasama dan Kementerian pun sentiasa memberi kerjasama dengan Lembaga Perumahan Pembangunan Bandar di negeri Sabah.

Sebenarnya sekarang memang ada peruntukan yang disediakan untuk negeri Sabah untuk belanjawan tahun 1986 iaitu sebanyak \$23,710,000 akan diperuntukkan untuk melaksanakan projek-projek sambungan di bawah Rancangan Malaysia Keempat dan peruntukan tambahan telah juga dicadangkan di bawah Rancangan Malaysia Kelima untuk melaksanakan projek-projek baru. Kementerian tidak bercadang seperti mana saya sebutkan tadi untuk mengadakan cawangan di sana kerana memang sudah ada lembaga untuk menguruskan pekerjaan ini. Di negeri Sabah juga kita menggalakkan Kerajaan Negeri untuk menswastakan projek-projek untuk membina perumahan ini.

Berkenaan dengan perkhidmatan bomba yang telah dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat ini tadi, sukalah saya menyatakan iaitu latihan intensif telah pun dijalankan di seluruh negara dan pegawai-pegawai daripada negeri Sabah telah pun mengambil bahagian di dalam latihan ini.

Juga atas cadangan Ahli Yang Berhormat supaya kita mengadakan kursus-kursus untuk mencegah kebakaran dan mengadakan kesedaran bagi seluruh rakyat bukan sahaja di Sabah tetapi di seluruh negara, inginlah juga saya menyatakan di sini iaitu kita memang pun telah mencadangkan supaya mengadakan "Minggu Mencegah Kebakaran" ini untuk seluruh negara mulai dari 28hb November ini.

Pasukan bomba sukarela yang telah disebutkan oleh Ahli Yang Berhormat ini tadi memanglah elok diwujudkan dan saya juga merasa hairan kenapa unit sukarela ini telah tidak ada lagi wujud di negeri Sabah sekiranya dahulu ada dan oleh kerana itu rasa saya elok jugalah saya membekalkan Ahli Yang Berhormat dengan garis-garis panduan untuk bagaimana hendak mewujudkan pasukan-pasukan atau unit-unit sukarela ini untuk mencegah kebakaran untuk kebaikan kita bersama.

Ahli Yang Berhormat dari Bagan Datok telah juga membawa perkara berkenaan dengan perumahan kos rendah di mana katanya tapak-tapak yang agak tidak begitu sesuai telah pun dikhaskan untuk perumahan. Sebenarnya Ahli Yang Berhormat, memilih tapak-tapak untuk perumahan ini adalah luar daripada kawalan Kementerian kerana kita hanya menerima tapak-tapak yang telah diberikan oleh Kerajaan Negeri dan sekiranya kawasan itu rendah ataupun sebagainya, itu tidaklah menjadi masalah kepada kami kerana kita boleh menggunakan sebagaimana Yang Berhormat mengetahui, kita menggunakan teknologi untuk memperbaiki kawasan-kawasan itu kecuali kawasan-kawasan yang tidak boleh langsung ditambah ataupun diguna untuk mendirikan rumah-rumah ini. Kalau adalah kerosakan-kerosakan jalan yang berlaku akibat kerja-kerja pemborong, rasa saya ini terpaksa ditanggung kerana kita juga memerlukan rumah-rumah kos rendah ini.

Ahli Yang Berhormat juga telah bertanya tadi berkenaan dengan harga rumah kos rendah yang sebenarnya. Daripada kajian di Kementerian, kita boleh membina rumah kos rendah ini di antara \$9,000 hingga \$9,600 ataupun bawah daripada \$10,000. Tetapi bila dimasukkan dengan infrastruktur dan sebagainya, kos.

rumah ini mungkin meningkat hingga \$17,000 ataupun \$18,000. Ini terpulanglah pula kepada Kerajaan Negeri untuk menjualnya dan menetapkan harganya mengikut pula harga-harga tanah. Jadi, Kerajaan Negerilah yang akan menetapkan harga sebenarnya tetapi bagi Kementerian, ini untuk seluruh negara; Kementerian telah menetapkan rumah yang dikatakan harga kos rendah ini adalah rumah yang berharga \$25,000 ke bawah dan saya tidaklah sedar ada Kerajaan Negeri yang mengenakan hingga \$35,000, tetapi seperti mana yang Ahli Yang Berhormat mengetahui juga katanya tadi, banyak bebanan yang ditanggung oleh Kerajaan. Ini adalah sekali lagi tugas kita bersama untuk menyeru kepada penghuni-penghuni supaya mereka juga menjelaskan hutang mereka supaya tidak ada banyak tanggungan yang ditanggung oleh Kerajaan.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, masa sudah cukup. Boleh sambung hari Isnin?

Puan Napsiah binti Omar: Satu barisan sahaja lagi.

Tuan Pengerusi: Ya, sila.

Puan Napsiah binti Omar: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bagi tahun 1986 ini Kerajaan telah pun memperuntukkan \$300 juta untuk perumahan rumah kos rendah dan ini kalau tak silap saya dan sebagaimana yang saya katakan tadi adalah untuk menyiapkan rumah-rumah kos rendah di bawah Rancangan Malaysia Keempat. Ini projek sambungan. Atas cadangan Yang Berhormat tadi untuk menswastakan semua projek ini sebagaimana saya katakan tadi memanglah hasrat Kerajaan untuk menswastakan.

Tuan Pengerusi, setakat itu sahajalah dan sekali lagi saya ucapkan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian tadi.

Tuan Pengerusi, saya mohon mencadangkan.

Tuan Pengerusi: 10 barisan itu. *(Ketawa)*

Majlis Mesyuarat bersidang semula

Tuan Yang di-Pertua: Mesyuarat ditangguhkan sehingga 2.30 petang, hari Isnin.

Dewan ditangguhkan pada pukul 6.32 petang.